

HRVATSKI *glasnik*

Godina XVI., broj 2.

12. siječnja 2006.

cijena 80 Ft



Foto: Branka Pavić Blažetin

Ručni rad u martinačkoj školi

IZ SADRŽAJA:

„Dogadaji tjedna” str. 2. – Vancaga ili Fancaga? str. 3. – Istraživanja sadašnjeg stanja narodnosti u mađarskom dijelu Baranje – slika o sadašnjosti se mijenja str. 4. – 5. – Izvješće o radu str. 6. – 7. – Lira naiva str. 8. – Tavankut je zakoračio u svijet str. 9. – Među Hrvatima u Ljubljani str. 10. – Koljnofski seoski stan pred daljnjim plani str. 11. – Pripreme za Veliko prelo bačkih Hrvata str. 12. – „Ispod duge” str. 13. – Sveta tri kralja u kukinjskoj crkvi str. 14. – U spomen – Marija Čepelsigeti Zorinac str. 15.

Komentar

*Bez njega si bez imena,
Bez djedova, bez unuka,* *U prošasti sjena puka,
U buduće niti sjena!*
(P. Preradović: Rodu o jeziku)

Jezik i vjera

Ta svejedno je, dobro nam je i mađarski, znamo mi mađarski – čujemo, na žalost, povremeno od naših vjernika, koji ionako rijetko imaju prigodu pribivati misnim slavljinama na hrvatskom jeziku. Možda baš zato neki i misle tako, što i nije čudo kada imamo vrlo malo naših svećenika, a još je rjeđi slučaj da oni slušaju po našim naseljima.

Međutim, da svojevrsna potreba ipak postoji, nasreću, svjedoče nam povremena i prigodna hrvatska misna slavlja koja se održavaju u našim naseljima, vezujući se za razne svečanosti hrvatske manjine. Često se na njima okuplja i mnoštvo hrvatskih vjernika, osobito starijih, koji hrvatski još uvijek dobro govore, pa se postavlja jedno drugo pitanje. Ne bi li to isto moglo biti redovito i na nedjeljnoj misi?

Odavno je crkva prepoznala da se evangelizacija najbolje obavlja, pa prema tome i mora obavljati na jezicima pojedinih naroda, pogotovo se uspješno ona odvija u okviru raznih misija u svijetu. Ipak, praksa je posve drukčija, posebno kada su u pitanju nacionalne manjine, kojima je, čini se, ipak „određeno” da se utope u većinu, u sredinu u kojoj žive. Tako je to manje-više, a bolje više, u svim našim regijama, pa i u Bačkoj, koja je u prošlosti bila možda i više pogođena nego neki drugi naši krajevi u Mađarskoj. Prepoznavši stanje u kojem se nalazimo, sredinom 90-ih na molbu bačkih Hrvata, na poticaj vodstva bajske Čitaonice, u Bačku stiže fra Ivica Alilović, misionar provincije Bosne Srebrene, koji je vodio misiju svega nepune dvije godine. Položaj naše vjerske zajednice, kao i njezina očekivanja predsjednik Čitaonice na slikovit je način izrazio ovim pozivom franjevcima: Vi ste nas doveli, vi nas spašavajte! Na žalost, misija je trajala prekratko, a do danas se samo nagađa zbog čega je ona prekinuta, koji su uzroci njezina prestanka. Možda i nije najbitnije kako je dušobrižnik Hrvata u Bačkoj premješten u Njemačku, ili da franjevci nemaju dovoljno misionara. No, onaj tko je poznao našu sadašnjicu u to vrijeme, vrlo lako može zaključiti da je fra Ivica redovito služio nedjeljne mise u Santovu i Baji, mjesečno i u Dušniku, a samo je povremeno odlazio na poziv naših zajednica i u neka druga naselja. Jednako tako podučavao je vjeronauk u santovačkoj hrvatskoj školi, neko vrijeme i u župi svetog Antuna Padovanskog u Baji, i to je to. Druge obrede, kao što su pokopi, vjenčanja ili krštenja, gotovo isključivo obavljao je samo u Santovu, povremeno i u nekim drugim naseljima. Stoga, priznajmo, nismo bili dovoljno svjesni mogućnosti koja nam se ukazala. Dakako, nije sve ovisilo samo o nama, tako je sve na tome i ostalo, a kasniji pokušaji da se ponovno dovede misionar u naše krajeve, do danas nisu urodili plodom. Nije zatražena samo pomoć od spomenute franjevačke provincije Bosne Srebrene, bački Hrvati, pa i Hrvati u Mađarskoj više puta obratili su se i crkvenim vlastima u Hrvatskoj, ali pozivajući se da ni u Hrvatskoj nema dovoljno svećenika, njihove se molbe do danas nisu ispunile. Istodobno izražena je spremnost da se naši mladi bogoslovi školuju u Hrvatskoj, kako bismo dobili svoje svećenike.

Sve je to na mjestu, samo se postavlja pitanje što će biti s našim zajednicama, što će ostati od njih dok nam se na vrate prvi školovani svećenici iz Hrvatske. Možda nam više i neće biti potrebni?

Do tada nam ostaje sadašnje stanje. Jedino, i samo u Santovu imamo hrvatske mise redovito svake nedjelje, a prema stoljetnom običaju naizmjenično se održavaju hrvatski i mađarski tjedni preko godine, te drugi godišnji crkveni blagdani, što je možda jedinstveno ne samo u Bačkoj već i u Mađarskoj. U nekim naseljima, među njima u Baji, Gari i Kačmaru imamo redovitu hrvatsku misu mjesečno jedanput, a u drugima samo povremeno i prigodno. S. B.

„Dogadaji tjedna”

Izgleda kako je „plinski rat”, kako su ga danima nazivali mađarski mediji, okončan. Naime, došlo je do sporazuma i potpisivanja petogodišnjeg ugovora i plana opskrbe ruskoga plina Ukrajini. Ukrajinci će plaćati više, a ako se svjetski gospodarski tijekovi znatno izmijenjene, može se mijenjati i cijena ruskoga plin, kaže sporazum.

Po narudžbi Skupštine Baranjske županije i Samouprave grada Pečuha, i uz njihovu financijsku potporu, završeno je sociološko istraživanje koje bi nam trebalo dati sliku o manjinskim zajednicama koje žive u Baranji. U županijskom tisku čitamo kako u Baranji od 2002. godine djeluje 222 manjinske samouprave, od čega 27 hrvatskih, dok 14 mjesnih samouprava ujedno su i manjinske, među njima četiri hrvatske. Kaže se kako se broj manjinaca u broju i postotku povećava jer mnogi „hrabro” iskazuju svoju nacionalnu samosvojnost. Većina ispitanika kao najvažniji uvjet opstanka navodi očuvanje materinskog jezika. Istraživanje je teklo na 348 ispitanika u 46 naselja među devet manjinskih zajednica, a obavila ga je Javna zaklada za istraživanje manjina. Ovih je dana u tijeku, a 14 siječnja završava tradicionalna zimska škola hrvatskoga folkloru koja se održava u Crikvenici. Ondje borave i mladi Hrvati iz Mađarske, tako iz Pečuha Tomislav Taradija i Arnold Barić. Školu pohađa 107 polaznika. Svijet i mi s njim uživali smo u prijenosu Svjetskoga kupa sa Sljemena i u borbi za naslov „Snježne kraljice”, jedne od postaja Svjetskoga kupa koja ima najveću novčanu zakladu i koja glas Zagreba i Hrvatske raznosi diljem svijeta, kao što to čini Janica Kostelić svojim poretkom u Svjetskom kupu, i ostale poznate hrvatske slalomašice. Pobijedila je Austrijanka Marlies Schild, Janica je bila treća, a Nika Fleiss dvanaesta, po drugi put je uspješno završena još jedna „Snježna kraljica”. Ivan Ljubičić je slavio u Chennaiu.

Da su se pisanjem oduvijek bavile ljudske civilizacije, dokazuje i pronalazak razvijenog sustava pisanja Maya za koje znanstvenici pretpostavljaju da potječe iz 250. godine prije naše ere.

U Hrvatskoj se sve manje govori o Gotovini, a sve više na stupce dnevnoga tiska dolaze neriješeni odnosi sa Slovenijom i jednostrani potezi slovenske vlade glede pitanja teritorijalnog razgraničenja dviju država.

Branka Pavić Blažetin



Svećenik Marko Bubalo iz Tordinaca služio je svetu misu na blagdan Tri kralja u kukinjskoj crkvi

Aktualno

Vancaga ili Fancaga?

Uredništvo Hrvatskoga glasnika dobilo je više pisama i telefonskih poziva čitatelja našeg tjednika u svezi s ispravnim pisanjem naselja Bajaszentistván (Vancaga ili Fancaga) te zauzima stav prema narečenoj problematici

Uredništvu Hrvatskoga glasnika

Odavno pratim u Vašem tjedniku da upotrebljavate riječ Fancaga umjesto Vancaga za dio grada Baje koji je nekada bio posebno naselje u neposrednoj blizini samog grada Baje. Sve je kulminiralo u članku „Spomen-ploča Stipanu Grgiću Krunoslavu u Fancagi” na str. 6 u broju 48 od 1. prosinca 2005. Vašeg tjednika. Na slici spomen-ploče lijepo stoji natpis: „U spomen vancaskom pjesniku bunjevačko-hrvatskoga roda ...” Čemu ova dvostrukost? Službeno na spomen-ploči koja ostaje za pokoljenja stoji „vancaski”, a u naslovu članka o istom događaju stoji „Fancaga”. Ovo nije samo moja primjedba. Čuo sam od mnogih ljudi koji čitaju Vaš tjednik, pa se pitamo što je razlog da se riječ „Vancaga” sada najednom piše i čita „Fancaga”? Postoji li neki dekret nadležnih vlasti, općinskih ili kotarskih, kojima se ovaj dio Baje, nekada zasebnog naselja, za koje znamo da se oduvijek zvalo „Vancaga”, sad najednom naziva „Fancaga”? Tim više što riječ „vancaga” u bunjevačkom dijalektu znači „mala sjekira”. Poznata je ona narodna uzrečica koja kaže da će se nekamo ići „makar vancage padale”, dakle, „makar sjekire padale”.

Zašto treba pisati Fancaga

U hrvatskome književnom jeziku, kao što znamo, postoji jasno pravilo: mjestopise, imena naseljenih mjesta, obvezatno je pisati tako kako ih tamošnje stanovništvo zove. Sukladno tomu, na zemljovidu Republike Hrvatske uočavamo i ovakve toponime: Bili Brig, Severovci, Križišće, Velika Črešnjica, Šćrbinec, a ne Bijeli Brijeg, Sjeverovci, Križište, Velika Trešnjica, Štrbinac, kako bi to bilo u standardnome jeziku.

Nejasnoće, kolebanja glede pisanja nekih naših mjestopisa iskrsavaju i kod bunjevačkih Hrvata južno od Baje, naime, u njihovu zavičajnom govoru tjesnačni *f* u nekim riječima, napose u tuđicama, zamjenjivao se usnenim *v*. Zato ćemo ondje čuti: varba, šavolj, vrtalj, vriško, vorinta itd. Jednako tako spomenuti Bunjevci s početnim *v* izgovaraju i njemačku riječ *Fancage*, posuđenu iz govora bačkih Nijemaca (na njemačkome standardnom ona glasi *Bandsäge*, a znači: tesarska sjekira).

No, u bajskome predgrađu sa službenim imenom Bajaszentistván stanje je posve drukčije! Njihov se govor znatno razlikuje od govora ostalih Bunjevaca. Kod njih nije došlo ni do narečene glasovne promjene, pa se govori: farba, šafolj, frtalj, friško, forinta itd., a što je u ovome slučaju bitno – u što sam se bezbroj puta i osobno uvjerio – i Fancaga (i vlastita i opća imenica). Kad sam prije podosta godina pisao o njima

Mi, bunjevački Hrvati, u vojvodanskom dijelu Bačke, svi upotrebljavamo izraz „Vancaga” za taj dio grada Baje. U starim časopisima, „Nevenu” i drugima, u našem stoljetnom kalendaru „Subotička danica” uvijek se spominje samo izraz „Vancaga”.

Netko mi je rekao da su folksdojčeri tako nazivali odnosno čitali riječ „Vancaga” kao „Fancaga”, ali to nije razlog da se nameće jedan naziv koji nije bio upotrebljavan ranije. Vidim da nazive ostalih gradova i sela upotrebljavate onako kako ih je narod nazivao na svome materinjem jeziku, u ovom slučaju, u bunjevačkom dijalektu; npr. Santovo, Aljmaš, Bikić ...

Dobro bi bilo da Uredništvo objasni zašto uporno upotrebljava izraz „Fancaga” umjesto „Vancaga”. Možda postoje neki razlozi koji široj čitalačkoj publici nisu poznati, pa bi bilo dobro to iznijeti da čitalaštvo bude upoznato s tim.

Uz izraze dužnog štovanja i iskrene čestitke za Božić i Božji blagoslov cijelu sljedeću novu godinu koju započinjemo.

U Đurđinu 22. prosinca 2005.

Lazar Ivan Krmpotić,

obnovitelj kalendara „Subotičke danice”

(ni sam ne znajući pravilan oblik njihova mjesta), moji kazivači rodom iz toga mjesta (Andrija Šerege, Marko Jarmacki i drugi) rekoše mi: „Mi smo Fancazani, a ne Vancazani, i stojimo na Fancagi, a ne u Vancagi”. Na pravilno pisanje toga naselja upozorio nas je i novinar Matija Šokčević, ponajbolji poznavatelj fancaskoga govora (Hrvatski kalendar, 1995.).

Odbor za jezik na čelu s dr. Ivanom Mokuterom 1991. g. zauzeo je nov stav o pisanju imena nekih naših naselja. Taj je popis dostavljen i uredništvu našega tjednika! Od tada dosljedno pišemo, recimo, Serdahel (umjesto prijašnjeg Serdahelja), Semartin (umj. Donji Martinci), Andzabeg (umj. Erd), Četar (umj. Čatar), pa tako i Fancaga – jer se držimo pravopisnoga pravila i stava spomenutog Odbora. Glasnikovo uredništvo bilo bi krajnje neodgovorno ako bi mijenjalo na dobroj i uhodanoj praksi, ako bi pravilno žrtvovalo za netočno samo zbog negodovanja dvije-tri osobe, koje podrijetlom niti nisu iz danoga mjesta, pa su im neobični oblici sa *f*. To je kao kad bi, recimo, na zahtjev nekih seoskih Šokaca od sutra službeno pisali Muvač jer ga svi, za razliku od rođenih Mohačana, tako izgovaraju. Dakle, *tko u službenoj uporabi piše Vancaga, Vancazanin, vancaski – griješi!* Griješit ću i ja, kao jezični lektor našega tjednika, ako se na njegovim stranicama objave spomenuti oblici s početnim *v*, ali to, vjerujte, neće biti mojom voljom.

Živko Mandić

Vancaga

Vancaga ili Fancaga, kako ćemo pisati i kojim se oblikom imena koristiti kod dijela grada Baje koji su stoljećima naseljavali i naseljavaju bunjevački Hrvati.

U 52. broju Hrvatskoga glasnika za godinu 2005. naš je lektor Živko Mandić Vancagu ispravio u Fancagu što je izazvalo nezadovoljstvo nekih bajskih Bunjevaca, a pogotovo Josipa Kričkovića s Vancage koji je pribilježio bunjevačke dramske igre – betlemare i kolivčice na Vancagi, a koje smo mi objavili u tome broju.

Znam kako je već više puta (u povijesti hrvatskog tjednika u Mađarskoj) bilo spora oko pisanja naziva ovoga dijela grada Baje, ali sam se veoma iznenadila kada sam čula kako naš tjednik, primjerice gospodin Josip Kričković ne čita jer jednostavno ne može prihvatiti stav uredništva Hrvatskoga glasnika po kojem se piše Fancaga.

Stoga će Hrvatski glasnik dok jezikoslovci i kroatisti, povjesničari u Mađarskoj ne zauzmu jasan i utemeljeni te preporučeni način pisanja ako smatraju da je to potrebno i to nesamo u slučaju Vancage već i u slučaju pisanja drugih «problematičnih imena», zemljopisnih naziva, prijevodnih naziva stav prema nazivu Fancaga ili Vancaga (na što ih i ovim putem pozivam, pa i na stranice našega tjednika) kada se piše o ovom dijelu grada Baje, pisati i koristiti se oblikom Vancaga.

Naravno pri tome se rukovodeći stavom poznatog jezikoslovca, dr. Ivana Mokutera koji je u izdanju Demokratskog Saveza Južnih Slavena u Mađarskoj, Naši radovi, Broj 1, Budimpešta, 1986. prema toj problematici zauzeo jasan stav (jedini do danas je to učinio i njegovim rješenjima se koristimo u praksi i danas jer druga nisu ponuđena, niti su meni dostupna u pisanom obliku) u poglavlju korištenja i pisanja Zemljopisnih imena i naziva seoskih naselja gdje kaže Bajaszentistván – Vancaga (naselje je pripojeno gradu Baji).

Branka Pavić Blažetin,
glavna i odgovorna urednica
Hrvatskoga glasnika

BAJA – Veliko bunjevačko prelo u Baji održat će se 28. siječnja u športskoj dvorani Njemačkoga prosvjetnog središta. Kako je to bilo posljednjih godina, na zajedničkoj zabavi bačkih Hrvata uz prigodni program gostuje i poseban gost, ove godine omiljeni pjevač *Zvonko Bogdan*.

PETROVO SELO – Na Božić su mogli u ruke zeti stanovnici sela najnoviji, XII./4. broj Petroviskoga glasnika, koji je u sadržaju i u slika još jednoč jako bogat. Hrvatska manjinska samouprava na naslovnoj stranici detaljno izvješćava o vlašćem financijskom stanju ter informira o prošloljetošnji programi. Mora se spomenuti što naliže budućnosti da manjinsko tijelo planira znova izdati zbirku dičjih pjesam „Govori glasno!” sa CD-pločom skupa, i htila bi postignuti da se zopet gane mjesna televizija s kronikom o seoski dogodjaji, misečno jedanput. Zaklada za Petrovo Selo poziva sve zainteresirane na tradicionalni fašenski bal u maškara 18. februara, subotu, u mjesni kulturni dom. U lokalnom tekliču zatim slijedu visti seoske samouprave i vjerske misli petroviskoga famnika Ivana Schnellera. Na sredini novin, prošlo ljeto je ilustrirano sa slikami Petra Tyrana i Timee Horvat. Visti obrazovno-odgojnih institucij (dvojezične škole i čuvarnice) takaj nas uvjeravaju da u spomenuti ustanova teče peldodavno djelovanje. Notarušica Marija Dely s ganutljivimi riči daje zbogom pokojnoj peljačici čuvarnice Anici Milišić-Horvat, ka je veliki zgubitak minuloga ljeta cijelomu selu i familiji. Mjesna organizacija Črljenoga križa i ženski zbor Ljubičica obilno izvješćavaju na zadnjoj stranici petroviskoga glasila o cjeloljetošnjem djelovanju, o nastupi i rezultati.

KATOLJ – I u 2005./2006. školskoj godini katoljska mjesna samouprava pridružila se natječajnom sustavu Bursa Hungarica Stipendije za visokoškolsvo. U tim okvirima šest studenata Katoljaca uživa mjesečnu potporu od četiri tisuće forinti – donosi županijski list Új Dunántúli Napló.

SEKSAR – Kako donosi županijski list Tolnai Népuság, iz proračuna mjesnih samouprava za potpomaganje kazališne djelatnosti Njemačko kazalište u Seksaru Deutsche Bühne Ungarn lani je uživalo potporu od 58,7 milijuna forinti i dodatnih 13 milijuna forinti za takozvanu umjetničku djelatnost. Iz spomenutog izvora ove godine na raspolaganju stoji sveukupno 69,8 milijuna forinti.

Istraživanja sadašnjeg stanja narodnosti u mađarskom dijelu Baranje – slika o sadašnjosti se mijenja

Na temelju inicijative Skupštine samouprava Baranjske županije, 2005. godine u baranjskim naseljima gdje žive narodnosti istraživalo se o njihovu sadašnjem stanju. Posao je povjeren vodi projekta *dr. Miklósu Füzesu*, predsjedniku Kuratorija javne zaklade za istraživanje narodnosti, i *dr. Ivici Đuroku*, tajniku. U mjerenja uključeni su i stručnjaci na fakultetima, i mahom studenti koji su prigodom rada na terenu posao obavljali i obavili u 301 naselju. O dobivenim rezultatima istraživanja podnijeli su račun 19. prosinca 2005. godine u pečuškom Csonváryjevu muzeju, gdje je svečano obilježen i „Dan narodnosti u Baranjskoj županiji”. Na svečanosti uručena je „Predsjednika osobita nagrada” ravnateljici doma kulture u podravskim Martincima Kristini Gregeš Pandur za istaknuti kulturni rad i aktivnosti. Rezultati istraživanja bit će tiskani u 7. svesku *Suživot narodnosti (Kisebbségék együttélése)* u 2006. godini.



Upitali potpredsjednika Skupštine samouprava u Baranjskoj županiji dr. Pétera Tasnádiya:

Zašto ste smatrali nužnim obaviti takva mjerenja, te što vam je bio cilj?

– Misao se u nama rodila već prije, a temeljena je na činjenici da se o brojnim narodnostima koje žive u Mađarskoj, unutar toga u Baranji, mnogo toga zna, ali barem toliko se i ne zna. Ima, naime, niz pitanja koja na razini različitih slogana i stereotipija sustavno ponavljamo, ali nije sigurno da bi u praksi isto to vrijedilo za njih. Upravo stoga smatrali smo potrebitim da se osim povijesnih opisa obave i istraživanja koja bi dala odgovor na sadašnje stanje manjina, na način njihova razmišljanja, na zapažanja, na svakodnevice, odnosno na koji način oni proživljuju svoj manjinski bitak. Koje su im brige, radosti i kakve zamisli, prijedloge imaju glede boljitka svoga položaja. Da se, dakle, obavi takvo istraživanje zahvaljujući čemu bi se dobila točnija, a vjerojatno i pravednija slika za sve nas.

Što bi bila praktična korist tih istraživanja, mjerenja?

– Osobno smatram da korist od toga imat će i same manjine, naime, na taj način više će doznati same o sebi, odnosno o okruženju gdje žive, a s druge strane, nakon završetka istraživanja sastaviti dobro primjenljiv operativni program. Tada će sve one ustanove, udruge koje radi narodnost nešto čine, odnosno trebaju činiti, dobiti će smjernice za ostvarivanje svojih ciljeva i planova.

Razmišljajući u normama i okvirima Europske unije, što bi to zapravo značilo?

– Mislim da se u Europskoj uniji o narodnostima ne postupa na svojstven način, odnosno na svojstven način se i ne postupa, naime, dostatno je ako se pomisli na sam pojam narodnosti, tada se on, na žalost, u dokumentaciji EU jedva nazire, stoga valja sustavno ili namjerno prići tom pitanju. U Europskoj uniji više se čuje o snošljivosti, o prihvaćanju stranaca, o borbi protiv diskriminacije u društvu, dakle da manjine ne budu diskriminirane, tj. da ne budu smetnja, jednako

tako i vjerske te etničke zajednice. U ove pojmove i dokumente valja uvrstiti i buduće zadaće.

Trebamo polaziti od toga što je ono što se ubraja u zabranu diskriminacije koja dovodi do oštećenja neke manjine, ima li toga, ako ima, na koji način se problemi mogu riješiti. Što je ono u Županiji i u naseljima što redovito ne funkcionira. Bude li toga, na koji se način može dani problem riješiti. O pitanjima i surječju EU, valja stoga odstupati od prijašnje prakse ili od prakse koju je vrijeme nadišlo. Doduše, ima takvih natječaja, mogućnosti, primjerice i natječaj DAFNE, koji ističe kako treba jačati suživot različitih kultura, jednako tako na koji način trebamo rješavati konflikte između različitih kultura. Može se izaći na natječaje, odnosno natječaj, unutar ljudskih resursa sadrži takve elemente čija je svrha da u različitim humanim sferama neka udruga može svoju djelatnost razvijati, a u ovo mogu se uvrstiti, i uvrštavaju se, i manjinske udruge.



U Baranji bila bi to prva prigoda da se na taj način obavi ispitivanje, mjerenje narodnosti. O čemu govore rezultati istraživanja? – upitali smo dr. Ivicu Đuroka, rukovoditelja projekta.

– Tijekom istraživanja došli smo do znatno manje poznatih bitnih informacija. Obavili smo, dakle, takva mjerenja koja su bila sastavljena od razno-raznih elemenata, te smo se usredotočili na područja, ponajprije na gospodarstvo, na političku i odgojnu integraciju. Uspjeli smo dobiti nove spoznaje koje osvijetljavaju nastale promjene u društvu. O manje poznatoj školskoj izobrazbi, primjerice, dalo se ustanoviti da je slika vrlo izdiferencirana. Iskusili smo, naime, da je kod Roma u Mađarskoj riječ o golemom zaostatku. Ispostavilo se, međutim, da su školski pokazatelji razmjerno dobri. Osmogodišnju školu, ili niže razrede osnovne škole nije završilo 4,3% upitanika. To je razmjerno prihvatljivo. Jednako tako, budemo li išli dalje u raščlambi, vidjet ćemo da je to kod Roma čak 70-ak posto! Ovi podatci zabrinjavaju. Potvrdili smo pokazatelje dobivene prigodom popisa pučanstva 2001. godine, naime, ispostavilo se da su narodnosti pojačale svoje jezično stanje, čak i Romi. Naime, 60% romskog življa izjavilo je da se služi nekim od romskih jezika. Osamdeset posto Hrvata služi se svojim materinskim jezikom. Ovaj je podatak jako važan! Dakako, upit se odnosio i na samouprave, poglavito narodnosne, te smo ispitanike upitali što misle o njihovom djelovanju. Dobili smo izdiferenciranu sliku. No odveć se važnim smatraju samouprave. Bilo je i takvih odlučnih mišljenja da je samoupravni sustav prava prigoda za „mešetarenje” i dobre pothvate u poduzetništvu. Ljudi u naseljima sasvim točno znaju što su u biti samouprave. Bio bi to ujedno i signal prema velikoj politici: narodnosti razumiju ulogu samouprava. Dapače, mnogi misle da bi samoupravama trebalo dodijeliti veći djelokrug kako bi one na taj način i u stvarnosti mogle djelovati kao prave samouprave, a ne kao formalno postojeće. Naravno, interesirali smo se i o raznim osobinama, odnosima ljudi. Ispostavilo se da narodnosti o većinskoj naciji, tj. Mađarima imaju bolje mišljenje nego obratno. Jednako tako žalosna je činjenica, što smo ustanovili i tijekom mjerenja, da su predrasude

prema Romima prilično velike, čak i unutar narodnosti. Romi su predstavljeni kao nositelji manjih vrijednosti, malone u svakom slučaju uvršteni su u takozvanu skupinu negativnih preporuka.

Gospodarski život, sudim, i kod narodnosti bio je nezaobilazan.

– Naravno, osim ovdje rečenoga zanimalo nas je narodnosti u kojoj mjeri sudjeluju u gospodarskoj sferi života, na samom tržištu? Jesu li došli do spoznaje da bi nešto valjalo poduzeti glede ove iole važne dimenzije? Jednom riječju, kod sve tri narodnosti (Hrvati, Nijemci i Romi) imamo pokazatelje koji mogu poslužiti za poduzimanje daljnjih pothvata. Naime, među njima ima poduzetnika. No s najjačim i najozbiljnijim proizvodno-gospodarskim ustrojem i sustavom u Baranji raspolažu jedino Nijemci. Zanimljivo je da u većem broju ima i romskih poduzetnika, ali je među njima veliki broj pritudnih poduzetnika, Dabome, biva da su neki od njih i uspješni, poglavito koji rade u građevinarstvu. Jednako tako u nekim gradovima naći će se i hrvatski poduzetnici. Ovi na županijskoj razini mogli bi se smatrati multipoduzetnicima, ali Hrvate to ipak ne karakterizira. Odnosno, u Ormánságu i Podravini, u sferi poduzetništva, ne ćemo nailaziti na hrvatske poduzetnike.

Kakva će biti sudbina tih mjerenja?

– Prema našim očekivanjima i nadanjima već za kasno proljeće, odnosno rano ljeto bit će prigradljena zbirka studija. Stručnjaci raznih znanosti, primjerice iz sociologije, demografije, etnologije obradit će ove podatke i sa svojim iskustvima nadopuniti dobivena iskustva. Uvjereni smo da će ovaj materijal biti jako važan za nadležne prilikom donošenja raznih odluka. Prigodom pripreme odluke valjat će stoga suočiti se i s društvenom zbiljom, očekujući na taj način da će o narodnostima biti donesene bolje i prihvatljivije odluke. I samim pripadnicima manjina bit će stoga korisno zaviriti u podatke, kako se, recimo, diferenciralo društvo. Današnje stanje već nije jednako onomu otprije 15 godina! Slika nije ista, ona se u biti promijenila. Međutim, ipak biva da se narodnosti i ne žele obazirati na te promjene, već misle da se u proteklih 15 godina ništa nije dogodilo.

Prigodom terenskih ispitivanja na koga ste se oslanjali?

– Za vrijeme ispitivanja služili smo se s tri glavne metode: prigradili smo upitnike te smo snimili intervjue i strukturalne intervjue pa smo tako analizirali dobivene podatke. Ispitali smo čak 301 naselje. Pripremili smo 400-ak takozvanih osobnih upitnika i načinili 40-ak dubokih intervjua. Tako je svaka manjina na tom području bila obuhvaćena. U mjerenjima je sudjelovalo 20-ak studenata. Oni su pak različitih struka, među njima ima i takvih koji studiraju neki od jezika narodnosti, hrvatski, njemački, odnosno romologiju. Međutim, želim naglasiti da izbor narodnosnih studenata nije se obavio upravo stoga što oni studiraju neku narodnosnu struku, nego je svaki od njih bio stručno utemeljeno izabran. Kao što rekoh, zamolili smo poznate i priznate stručnjake koji će dodati i svoja iskustva.*

Duro Franković

Posljednja lanjska „javna tribina” u Budimpešti

Sudionike „javne tribine” priređene 16. prosinca u središnjici HMS-a XV. okruga, među njima i dogradonačelnika većinske mjesne samouprave Jánosa Gyurcsánszkyja pozdravio je predsjednik Stjepan Kuzma.

U prvom dijelu izvješća o radu naše samouprave navedeni su najznačajniji novčani iznosi, 714 tisuća forinti, koji su utrošeni u opće funkcionalne svrhe. Istaknuta je svota od milijun forinti stečena putem natječaja, odnosno dobivena sa strane mjesne većinske samouprave.

Drugi dio izvješća odnosio se na razne priredbe provedene od 15. ožujka pa sve do 17. prosinca tekuće godine, i to: polaganje vijenaca u spomen 48-aške mađarske revolucije; izrada pisanica u HOŠIG-ovu Đačkom domu i Domu zajedništva; preuzimanje nagrade od zbratimljenoga Donjeg Kraljevca za uspješnu suradnju na polju gospodarstva, kulture i športa; sudjelovanje na Međunarodnome folklornom festivalu u Hrvatskoj; izložba i predavanje etnologa dr. Ernesta Eperjessyja; gostovanje kulturne skupine iz Donjega Kraljevca i Sumartona; prijateljsko košarkaško natjecanje djece iz Hrvatske u okrugu; kulinarsko članova ovdašnje naše samouprave; gostovanje u Sumartonu; sa slovačkom samoupravom zajednički priređeni doček Djeda Božićnjaka, te prigodna izložba; skupa sa svih šest manjinskih samouprava obilježavanje Dana manjina 17. prosinca gdje je Hrvate predstavljao plesni ansambl „Tanac”; adventska priredba u zbratimljenome Starom Gradu (Mosonmagyaróvár).

Na koncu je predsjednik Stjepan Kuzma predstavnicima većinske samouprave zahvalio na materijalnoj i moralnoj pomoći, zaželio blažene božićne blagdane i sretnu Novu godinu, te sve nazočne pozvao na kušanje pomurskih zimskih specijaliteta.

m. d.

Santovačka Hrvatska samouprava

Planovi za iduće razdoblje

Potkraj prošle godine Hrvatska samouprava sela Santova uz ostalo je zacrtala važnije priredbe idućih nekoliko mjeseci, koje će uvrstiti u plan rada i programa Samouprave za 2006. godinu. Pod konac prosinca prošle godine, pod pokroviteljstvom i uz potporu Hrvatske samouprave, Crkveni pjevački zbor hrvatske zajednice sudjelovao je na Božićnom koncertu u Dušnoku, a među priredbama za iduće razdoblje 4. veljače planira se organiziranje tradicionalnoga Marindanskog bala i obilježavanje 10. obljetnice suradnje (potpisivanje ugovora o suradnji 3. veljače 1996. u Santovu) s prijateljskim naseljem Petrijevcima, zatim 18. siječnja u 16 sati gostovanje Hrvatskoga kazališta iz Pečuha s predstavom za djecu pod naslovom Plava boja snijega, 11. ili 18. veljače prijateljski rukometni susret s Petrijevcanima u Santovu. Tijekom proljeća Santovo će u okviru Županijske narodnosne smotre za djecu i mladež biti domaćinom Smotre hrvatske pjesme i glazbe, a u plan rada uvršteno je i predstavljanje Hrvatskoga glasnika, tjednika Hrvata u Mađarskoj. Također na proljeće Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom gostuje u zbratimljenim Petrijevcima, gdje će se predstaviti prigodnim kulturnim programom.

SUMARTON – Kulturnoumjetničko društvo u protekloj godini organiziralo je doček nove godine u mjesnom domu kulture. Više od 120 gostiju sudjelovalo je na veseloj večeri, njih su zabavljali tamburaši „Sumartonski lepi dečki“ i duo Trojko. Sumartoncici su na blagdane dobili u ruke Sumartonske novine. Periodiku od 24 stranice uredio je Stjepan Doboš. U njima je načelnik Lajoš Vlašić izvijestio o proteklom događanjima u selu i o budućim planovima. Mogu se čitati intervjui s poznatim osobama, mjesnim župnikom, ravnateljem škole.

SERDAHEL – Lani potkraj prosinca Ribolovno je društvo održalo svoju skupštinu. Dopredsjednik je izvijestio o djelovanju Društva u 2005. g., te o gospodarskom stanju, a nakon toga se odlučivalo o osobi predsjednika. Za tu je dužnost izabran predsjednik Ladislav Markan. Raspravljalo se i o cijenama, odlučeno je da cijenu dozvole u novoj godini neće mijenjati. Prihvaćen je i prijedlog da se na šljunčari može koristiti malim motornim čamcem (model) za hranidbu.

Izvešće o radu

Hrvatske državne samouprave 2005. godine



Skupština HDS-a

Skupština Hrvatske državne samouprave tijekom 2005. godine djelovala je sukladno odobrenomu godišnjem planu rada, godišnjem proračunu, odnosno prema planovima stručnih odbora i odlukama skupštine, te prema financijskim sredstvima dobivenim iz Središnjega proračuna putem raznih natječaja.

Posebnu smo pozornost posvetili:

- Izmjeni Zakona o nacionalnim i etničkim manjinama, odnosno izmjeni Izbornog zakona;
- Izgradnji kulturne autonomije Hrvata u Republici Mađarskoj te stabiliziranju radnih uvjeta ustanova HDS-a. Zahvaljujući tome
 - ▲ Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu 2005. godine nije imao novčanih poteškoća,
 - ▲ profesionalizirani su radni uvjeti Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj,
 - ▲ svečano je otvoren Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište Hrvata u Mađarskoj na otoku Pagu i radi nesmetanog rada Centra utemeljili smo u Hrvatskoj poduzeće „Zavičaj“,
 - ▲ uza znatnu potporu HDS-a (zajam u vrijednosti 10 milijuna forinti) Croatia je premostila svoje financijske poteškoće. Uzrok tih poteškoća bila je smanjena središnja financijska potpora za Hrvatski glasnik, a i odobrena sredstva za tiskanje raznih udžbenika nisu navrijeme doznačena na Croatikin bankovni račun. Poteškoće se javljaju i zbog toga što naše

poduzeće ne može vratiti PDV (ÁFA). S tim u svezi zatražili smo intervenciju od ministrice Kinge Göncz i ministra Pétera Kissa,

- ▲ otpočeli su radovi na adaptiranju zgrade za Zbirku sakralne umjetnosti u Prisiki,
- ▲ otpočeli su pregovori s mjesnom samoupravom u Santovu o preuzimanju zemljišta za izgradnju novoga đačkog doma,
- ▲ Hrvatska državna samouprava i nadalje ne želi se priključiti nijednoj političkoj stranci, što ne znači neizravnost ili pasivnost prema svakodnevnoj politici te tuzemnim i inozemnim događanjima važnim za Hrvate u Mađarskoj.

Školstvo

Ocjenjujemo da Hrvati u Mađarskoj danas nemaju svoj školski sustav jer se u znatnoj većini škola hrvatski jezik predaje samo kao jedan od školskih predmeta. Izuzeci su dugo godina bile samo škole u Budimpešti, Pečuhu i Santovu. Na poticaj i zalaganje HDS-a, uz pomoć učiteljskih zborova i roditeljskih zajednica suvremenija dvojezična nastava otpočela je i u Martincima i Petrovu Selu te u serdaheljskom vrtiću. Ovim ustanovama i ubuduće treba dati veću potporu.

Radi rješavanja poteškoća, organiziranije i učinkovitije nastave hrvatskoga jezika organizirana su savjetovanja odgajateljica, učitelja, nastavnika i profesora hrvatskog jezika i književnosti te forum ravnatelja.

U seriji Croatiađe ove je godine sudjelovalo 330 djece. Prijedlog: finalisti natjecanja svih kategorija neka se ubuduće šalju u Vlačice u naš Kulturno-prosvjetni centar i odmaralište.

Kultura, vjerska i društvena pitanja, mladež i sport

Za kulturno-umjetnički rad i športski život, osobito u selima, postoje vrlo teški uvjeti. Ponajprije zbog nedostatka financijskih sredstava, a kadšto se susrećemo i s ravnodušnošću prema kulturnim priredbama. Iz godišnjeg smo proračuna, uz pomoć SHM-a, organizirali Hrvatski dan u Mađarskoj koji su uveličali predsjednici RM László Sólyom i predsjednik RH Stjepan Mesić.

Osigurali smo znatnu potporu organizatorima Tamburaškog seminara u Šopronu. Osim toga u Kujinu je organiziran športski dan, a u Vlačicama Forum hrvatskih svećenika i vjeroučitelja. Na žalost zbog pomanjkanja materijalnih sredstava susret hrvatskih pjevačkih zborova nismo mogli organizirati.

Za kulturne priredbe i veće kulturne manifestacije potrebna su znatnija financijska sredstva, a za njihovo organiziranje sredstva dobivena putem natječaja iz Javne zaklade nisu dovoljna. HDS je radi potpore organiziranja kulturnih priredaba iz svojega središnjeg proračuna izdvojio osam milijuna forinti. Prijavljenih na natječaj HDS-a bilo je mnogo više, a to znači da su naša kulturna društva unatoč teškim uvjetima aktivna. (To nam potvrđuje i broj prijavljenih na natječaj Javne zaklade za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.) Danas nije teško utemeljiti razna društva, klubove, ali za njihovo održavanje često ne postoje dostatni materijalni uvjeti, stoga kulturne i športske aktivnosti ovise uglavnom o mogućnostima natječaja. Nadamo se da će kulturne i civilne udruge prema trendovima EU ubuduće imati izraženiju ulogu u životu manjina te će za svoja djelovanja dobiti znatniju financijsku potporu. Zato smatramo da SHM i nadalje treba pružiti moralnu i političku pomoć. Tijekom 2005. godine, na žalost, nismo uspjeli organizirati udruge hrvatske mladeži. Savez hrvatske mladeži u Mađarskoj nije djelovao prije svega zbog površnosti predsjednika ove organizacije, protiv Saveza je pokrenut sudski postupak (zbog netočnosti i neispravnosti obračunavanja dobivenih financijskih sredstava).

HDS je isplatio dug, ali Zaklada za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj unatoč požurivanju nije obustavila ovaj postupak. Mislimo da se nacionalno svjesna mladež samoinicijativno mora organizirati prvo lokalno, po županijama i u našim gimnazijama, odnosno na visokim školama i sveučilištima. Zastupnici i voditelji naših temeljnih ustanova moraju mladima dati svakojaku pomoć.

Pravna pitanja

Skupština HDS-a svoje prijedloge za izmjenu i dopunu Zakona za nacionalne i etničke manjine, odnosno Izbornog zakona pravovremeno je dostavila nadležnima, a članovi, prije svega predsjednik Odbora za pravna pitanja, sudjelovao je na okruglim stolovima i zastupao interese HDS-a u razgovorima o temeljnim zadacima manjina. Na prijedlog HDS-a postoji još mogućnost da će se i nakon prihvaćanja zakona u mađarskom Parlamentu Izborni zakon dopuniti mogućnostima „mandata s povlasticom”. Predsjednik i zamjenik predsjednika tijekom godine više puta su pregovarali s vodećim političarima parlamentarnih stranaka, ali zaključak nakon tih pregovora već godinama je isti: mađarske političke stranke ne mare za profesionalno politiziranje manjina. Npr. osim predsjednika Republike nijedan vodeći političar ne spominje važnost parlamentarnih zastupnika manjina (ni u najžešćoj izbornoj kampanji!). O tome pitanju koalicijske i oporbene stranke do sada su uvijek bile jedinstvene.

Međunarodne veze

HDS i nadalje ustraje na institucionaliziranim odnosima s matičnom domovinom RH, ali još ni danas ne možemo reći da između HDS-a i Hrvatske postoji izrađen model sustavnih odnosa jer naša matična država, na žalost, nema jasnu konkretnu viziju, političku strategiju prema svojim hrvatskim ograncima.

Radi neprekinute i svakodnevne skrbi i nadalje inzistiram:

- Vlada RH iz svojega godišnjeg proračuna neka izdvoji fond vrijedan 10 milijuna kuna za potporu autohtonih hrvatskih zajednica,
- neka se provede odluka Hrvatskog sabora o utemeljenju ureda za autohtone hrvatske zajednice.
- Zahvaljujemo Vladi RH i Vladi RM na potpori izgradnje Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj na otoku Pagu.
- HDS održava redovite kontakte s Veleposlanstvom RH u Budimpešti i Generalnim konzulatom RH u Pečuhu.

Radi pomoći razminiranja Hrvatske HDS se s Hrvatskom samoupravom u Pečuhu natjecao i tražio financijska sredstva od europskih fondova. Procedura je još u tijeku. Jednako tako i naša molba da se Hrvati u RM predstave u Parlamentu EU. (Prema najnovijim informacijama to će biti početkom 2006. godine.)

HDS i nadalje održava veze s Hrvatima u Austriji, Slovačkoj, Rumunjskoj, Srbiji i Crnoj Gori, Italiji i Makedoniji. Konkretnu suradnju s Hrvatima u tim zemljama otežava politička podijeljenost i nedostatak krovnih udruge naših zajednica.

Šteta, jer bismo na nove izazove integrirane Europe zajednički lakše mogli naći prikladne odgovore.

KERESTUR – FIĆEHAZ – Vijećnici mjesnih samouprava ovih naselja donijeli su odluku da će njihove odgojno-obrazovne ustanove od nove školske godine djelovati u okvirima udruge. Odluka je donesena zbog racionalizacije troškova, naime, zbog smanjenja broja djece, održavanje ustanova iziskuje sve više napora.

Način njihova funkcioniranja još nije utočen, ali je odluku trebalo donijeti zbog proračuna 2006. g. Samouprave će nadalje usuglašavati svoja stajališta o pitanju udruge.

Santovo

Ponuđena nekretnina za izgradnju novog učeničkog doma

Na posljednjoj lanjskoj sjednici održanoj 22. prosinca, Samouprava sela Santova uz ostalo je donijela odluku o prodaji nekretnine u Ulici Lajosa Kosutha pod brojem 27/A (u neposrednom susjedstvu Učeničkog doma) koju će ponuditi Hrvatskoj državnoj samoupravi za izgradnju novog učeničkog doma Hrvatske škole u Santovu. Smatrajući, među ostalima, da je i za održavatelja, odnosno graditelja i selo riječ o najidealnijemu mjestu za izgradnju novoga doma, koje se uklapa u blok obrazovnih ustanova, a nova zgrada može odrediti sliku naselja za iduća stoljeća, istaknuta je i potreba za jačanjem suradnje dviju škola u budućnosti.

VANCAGA – Utemeljena je nova civilna udruga „Zlatna vancaska grana” u predgrađu Baje, čija je registracija u tijeku. Za predsjednika je izabran Josip Kričković, za tajnika Antun Gálai (Giljanov), a za blagajnika Stipan Šokčević.

Civilna druga, uostalom, imat će za cilj sakupljati bunjevačke običaje, crkvene (duhovne) pjesme, pripovijetke, itd. Udruga je u Subotici imala izložbu „Narodno blago s Vancage”. Dakako, vodit će se računa i okupljanju članova te o organiziranju raznih izleta. Pod vodstvom Josipa Kričkovića mjesni bunjevački Hrvati redovito su već i prijašnjih godina odlazili na hrvatske svete mise u Pečuhu, na priredbe u Baranji, primjerice, koje su se vezale za istaknute Hrvata, kao što je to bila i obljetnica Blaža Modrošića i inih velikana.

Hrvatski ljetopis

Lira naiva

U izdanju Izdavačkog odjela Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost, te Hrvatske čitaonice, a pod naslovom „Lira naiva 2005 – Izabrane pjesme“, u Subotici je objelodanjena nova zbirka stihova pjesnika amatera.

„Na poziv prijatelja, oličenih u Katoličkom institutu za kulturu, povijest i duhovnost i Hrvatskoj čitaonici, nadoše se u knjizi oni koji stvaraju stihove. Od prvog do trećeg susreta povećan je broj sudionika, i sada ih je trideset dvoje, što govori da je itekako vrijeme za okupljanje pjesnika amatera“ – piše uz ostalo Katarina Čeliković, urednica zbirke koja je izabrala pjesme u seriji Duhovnost, u izdanju Poezija, knjiga 7.

To je izbor pjesama onih autora „koji stvaraju stihove“, jer „pjesnici su privilegirani dio ljudske zajednice koji imaju obje osobine u sebi objedinjene te se znaju diviti i onom što je oko njih i ono što je u njima i radi toga njihov «nastavak stvaranja» rađa plodove pisane riječi obučene u najglasniji govor lijepoga“ – piše uz ostalo u pogovoru odgovorni urednik dr. Andrija Kopilović.

Susret pjesnika urodio je plodom, koji mi čitatelji držimo u ruci, a to je na stotinjak stranica 96 pjesama 32 autora koji pišu na

hrvatskom jeziku, na bunjevačkoj i šokačkoj ikavici, ili na standardnome hrvatskom jeziku. Oni nam dolaze iz Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Subotice, Tavankuta, Bođana, Sombora, Golubinaca, Male Bosne, Bikova, Budimpešte ... Pjesnici amateri, okrenuti tradicijama vlastitoga naroda, progovaraju o svom selu, starim vremenima, proštenju, berbi, pokladama, prelima, dužijanci, poljevačima, Božiću, Uskrsu i dudovima, Dunavu, vinogradima, njivama i salašima. Pjevaju o svome rodu i o svome zavičaju, za koji su vezani svojim podrijetlom i životom.

Autori su predstavljeni fotografijom i kratkim životopisom, a nailazimo i na najvažnije podatke o tome gdje su im djela do sada objavljivana.

Prvi put uz pjesnike iz Bačke i Srijema uključeni su i pjesnici iz Mađarske i Hrvatske, koji su podrijetlom iz ovih krajeva, ali isto tako nailazimo i na one koji su došli iz drugih krajeva, ali već neko vrijeme tu žive. Zanimljivo je da najmlađa pjesnikinja ima samo 17 godina, a najstarija 80. U zbirci se našao i šokački Hrvat iz Budimpešte Dalibor Mandić, čiji su roditelji podrijetlom iz Santova, s pjesmama Bez proljeća, Dudova priča, Pod tuđim nebom.

Na susretu pjesnika amatera koji je ove godine održan u Golubincima u Srijemu, Marija Matarčić u prigodnoj pjesmi „Susret 2005“ poziva na okup: Moramo se češće sastajati./ tako ćemo duže potrajati./ Žarko želim, o moj dobri Bože./ da se naša braća zbliže, slože.

Vjerujemo da će se ovi susreti nastaviti, da ćemo ponovno čitati pjesmotvore naših pjesnika, pa i onih koji dolaze, a u nadi da će se ostvariti želja organizatora da se uključe i djeca, poticanjem na stvaranje literarnih sekcija u našim udrugama.

Do tada, prikaz ove knjige završimo riječima dr. Andrije Kopilovića: „Pred nama je knjiga pokušaja i dostignuća.

Kaže stara kineska poslovice da je u svemu prvi korak početak, a sve drugo je hod.“

S. B.

PEČUH – Filharmonijski orkestar „Pannon“ u Pečuhu 2. siječnja 2006. godine održao je vrlo uspješan svečan koncert „Novogodišnja poruka“. Osim mnogima poznatih melodioznih opereta, poput Straussova „Šišmiša“, Lehárove „Vesele udovice“, interpretirana su Offenbachova, Saint-Saensova, Dohnányijeva, Montijeva, Ponchiellijeva, Brahmsova, Piazzola- Oroszova djela. Na priredbi se tražila karta više, pa su solist József Lendvai (violina) i Zoltán Orosz (harmonika), odnosno virtuozni majstori na svojim glazbalima nastupili i skupa, uz pratnju pečuških simfoničara, te poželi izniman uspjeh. No prije svake uvertire, odnosno izvedbe melodija pročitano je pojedino pismo upućeno svečanoj publici, uostalom i pečuškoga gradonačelnika dr. Lászlóa Tollera, ministarstava, predstavnika nekih od članova odbora koji su odlučili komu da se dodijeli počasni naslov „glavni grad europske kulturne baštine“, a kao što je poznato, postao je to grad Pečuh, koji će od Europske unije dobiti znatna materijalna sredstva za gradnju koncertne dvorane, knjižnice, parkova, itd. Novi će objekti biti izgrađeni do 2010. godine.

Trenutak za pjesmu

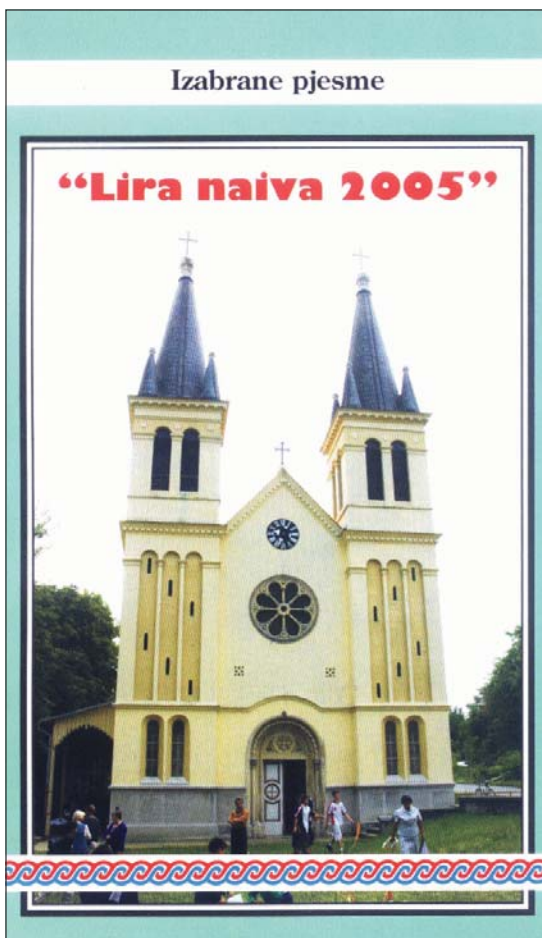
Doroteja Zeichmann:

varijanta smrti

kad uho ča čuje
ali jezik zanimi
kad se usta u začuđenju otvoru
a misli ostanu stati na pol puta
gdo ih se usudi
misлити do kraja
kad se nikada nesmu
i nećedu sprogovoriti

umaramo jedan drugoga
i sami sebe
lipo polako
ljubezno
svakodnevno
smijuć prignemo glave
pozdravljajući prijatelja
i neprijatelja

nam su svi jedni
kot smo im i mi svejedni
za sram i strah nigdo ne pita
istina je: jur zutra moremo umriti
ali ča nam to pači
kad smo jur denas mrtvi



Iz povijesti hrvatskog tiska u Mađarskoj

Pisalo se prije ...

(4. srpnja 1996. iz pera Stjepana Zlatarića, svećenika iz Mohača)

„Nepobitna je činjenica da tisak igra vrlo važnu ulogu u protoku svih vrsta informacija pa shodno tome i očuvanju i razvijanju nacionalnog hrvatskog identiteta.

Jesmo li izvršili analizu što sve u Mađarskoj za Hrvate od tiska ima, a što je to što bi trebalo biti. Prvi podatak je zasigurno poznat tj. Koliko pretplatnika „Hrvatskog glasnika“ ima u Mađarskoj. Volio bih da moja informacija nije točna ni istinita. Neprovjeren je da je tiraž i broj pretplatnika za navedeni tjednik odviše skroman te ne odgovara prosjeku nacionalnih manjina u drugim razvijenim zemljama. „Hrvatski glasnik“ mora postati magnet i imidž za svaku hrvatsku obitelj u Mađarskoj. Osim toga, što je prirodno za svakoga čovjeka hrvatske narodnosti, to je ujedno i jedan način borbe protiv nadiranja asimilacije. Ja bih svojoj braći Hrvatima toplo preporučio da se preplate na „Hrvatski glasnik“ i ostale novine na materinskom jeziku. To ne znači da treba zanemariti državni tisak u Mađarskoj. Hrvatske obitelji širite i čitajte: „Hrvatski glasnik“ ma gdje živjeli u sadašnjoj vašoj domovini. To je vaš hrvatski list!”

Zimska škola hrvatskoga folklor

U utorak, 3. siječnja, u hotelu *Kaštel* u Crikvenici započela je tradicionalna **Zimska škola hrvatskoga folklor** (3. – 14. siječnja) koju organizira Hrvatska matica iseljenika iz Zagreba. Ovo školu folklor osnovao je davne 1963. godine ugledni hrvatski etnokoreolog dr. Ivan Ivančan a danas ju vodi prof. Andrija Ivančan. Uz njega na školi predaju i drugi ugledni hrvatski stručnjaci: maestro Siniša Leopold, prof. Željko Bradić, Stjepan Večković, dr. Goran Oreb, prof. Vidoslav Bagur, prof. Josip Forjan, prof. Kristina Benko, Miro Kirinčić, Vladimir Kuraja, Dražen Šoić i kao i uvijek, glazbeni repetitor prof. Ivan Kršek.

Ove zime podučavaju se plesovi, pjesme, glazbala i narodne nošnje hrvatskog **ALPSKOGA PODRUČJA**, odnosno Međimurja, Podravine, Prigorja, Zagorja, okolice Karlovca, Gorskoga Kotara i Istre. Polaznici su mogli izabrati pohađanje nastave u jednoj od tri ponudene grupe: ples, sviranje tambura i sviranje hrvatskih tradicijskih glazbala.

Prijavljeno je 107 polaznika iz slijedećih zemalja: Argentine, Austrije, Australije, Bosne i Hercegovine, Kanade, mađarske, Njemačke, Slovačke, Sjedinjenih Američkih Država Švedske i Vojvodine (Srbija i Crna Gora) te iz cijele Hrvatske. Radi se o voditeljima hrvatskih folklornih i tamburaških društava.

Nastava se održava i prije i poslije podne a u večernjim satima planirani su dodatni programi u kojima se za polaznike *Zimske škole folklor* nastupaju izvorne folklorne skupine i klappe, predstavljaju se nova izdanja knjiga o hrvatskom folkloru i projiciraju video snimke s terena.

Svečana završna priredba škole folklor u kojoj će nastupiti svi polaznici održat će se u subotu, 14. siječnja, uvečer u Gradskoj športskoj dvorani u Crikvenici.

Srebrenka Šeravić

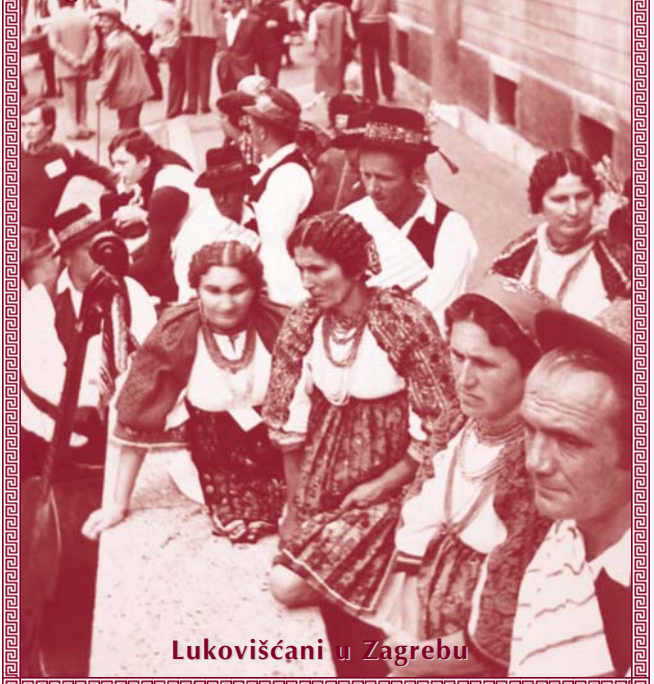
Tavankut je zakoračio u svijet

Riječi su to Ladislava Suknovića, zamjenika predsjednika HKPD-a „Matija Gubec“, kojima je, obraćajući se prijateljima, posjetiteljima, simpatizerima i svim ljudima dobre volje, priopćio radosnu vijest o pokretanju web-stranice. Među ostalima on najavljuje kako HKPD „Matija Gubec iz Tavankuta ove godine proslavlja 60. obljetnicu svog osnutka, te podsjeća na njegov rad i značaj. „Ovo je prigoda da vidite čime su se sve Tavankučani susretali u svom radu u nastojanju očuvanja hrvatske baštine i kulture, radeći i nesebično pridonoseći razvoju ne samo „Gupca“ nego i cijelog Tavankuta, pa na koncu i cijelog hrvatskog naroda.“ Otvoren prema svima, svoj rad nije zasni-vao samo i jedino na folkloru, iako je on bio jedan od bitnih temelja za razvoj ove udruge. Prisjeća se na otvorenje Hrvatskoga seljačkog prosvitnog doma 1936., te osnivanje HKPD „Matija Gubec“ 1946., grupe šestorice i Likovne kolonije 1961., pomoći i sudjelovanja u osnivanju HKC „Bunjevačko kolo“, u pokretanju Dužijance u Subotici, a prvi od svih ustanova i udruga 1991. vraća „hrvatsko“ u svoj naziv, osnivanje Kolonije slamarki prije 20 godina. Iz njega su ponikle mnoga znamenita imena, umjetnici, intelektualci, ali i poljodjelci, kojima kao marnim članovima treba odati počast. Kako ističe L. Suknović, ovaj prikaz od ostalih odvaja „Duh koji provijava tavankutskom poljanom punom piska i punom uspomena“: „Vi danas možete doživjeti sitna zrnca piska i prašnjavih sokaka, možete vidjeti bile salaše, sitno pletivo slamarke, možete vidjeti umjetnost naivki, koje život svoj u pismu i sliku pritaču, možete osjetiti srdačnost Tavankuta, skromnost želja, ali i gordost u očuvanju ove vrijedne i neponovljive i neprikosnovene kulture navijek čuvane u tom i takvom Tavankutu, izvorištu i lučonoši naših života i našeg postojanja i naše opstojnosti.“

Prema svome sadržaju ta je stranica „prava riznica kulture, tradicije i života koji i danas buja svom svojom veličinom“, i „na jednome mjestu smješteni etnološki, demografski, kulturni, sociološki, znanstveni i brojni drugi civilizacijski aspekti“. Stoga se pozivaju svi koji su u mogućnosti da pomognu u očuvanju web-stranice, a zatim i njezinu razvitku i otvaranju prema svijetu. Svečano predstavljanje ove stranice, koja je nastala zaslugom velikoga broja osoba, bit će početkom iduće godine., stoga se traže prijedlozi, sugestije ili kritike u nadi dogovora i buduće suradnje.

Pripremio: S. B.

Bogatstvo ...



Lukoviščani u Zagrebu

Među Hrvatima u Ljubljani

Gotovo sva pomorska naselja imaju prijateljske veze iz Međimurja, ipak Sumarton ih ima najviše, i to zahvaljujući hrvatskomu kulturnom društvu, koje često gostuje u Hrvatskoj. Preko poznanstava stvaraju se nova prijateljstva, tako su upoznali i slovenske Međimurce.

Predstavnici Hrvata iz Slovenije bili su nazočni na Danu Europe 2. svibnja 2004. g. u Sumartonu prilikom proslave ulaska Mađarske u Europsku uniju. Od tada veza živi, ove su godine Međimurci iz Ljubljane bili gosti na Martinju, a sumartonski čelnici pozvani su u Ljublanu na proslavu desete obljetnice postojanja društva Međimuraca.

Hrvati su još za vrijeme Jugoslavije odlazili u Sloveniju na visoke škole, fakultete i na posao, pa se ondje i nastanili, osnovali obitelji. Osamostaljivanjem Hrvatske i Slovenije Hrvati koji su živjeli u Sloveniji preko noći postali su građani druge države.

Tada je iskrsla zamisao da se Hrvati odnosno Međimurci organiziraju. Godine 1995. to su učinili pod imenom Zavičajno društvo Međimurje, međutim, zbog pravnih komplikacija priključili se Hrvatskom društvu Ljubljana i zatim 1999. g. se registrirali kao Kulturno društvo Međimurja Ljubljana.

Društvo broji 550-ak članova s više sekcija i klubova: radi tamburaška, etnološka i likovna, športska, dramska, folklorna sekcija, pjevački zbor, klub mladih, uredništvo novina „Listek“.

Društvo surađuje s međimurskim organizacijama iz Goričana, Kotoribe, Preloga, Podturna, Zagreba i s društvima u Sloveniji.

Na obljetnici je održana konferencija s predstavnicima naselja s kojima Društvo surađuje, zatim je priređen kulturni program.

Predsjednik Društva Ivan Bašnac pozdravio je sudionike kulturne večeri, među kojima je bio i savjetnik veleposlanika R. Hrvatske u Ljubljani Dario Malnar te načelnici i predstavnici prijateljskih naselja Goričana, Preloga, Podturna iz Hrvatske i našega Sumartona. G. Bašnac je sazeo deset godina djelovanja Društva, dostignuća, ostvarene programe i zahvalio svim darovateljima, najaktivnijim članovima Društva i izrazio želju za daljnjom suradnjom s gostujućim društvima.

Kulturna društva iz Goričana, Preloga i Podturna prikazala su šarolik program iz svoje baštine. Pjevale su se međimurske pjesme, prikazani su plesovi, običaji, recitacije, dapače i kratki šaljivi kazališni komadi.

Potkraj programa dopredsjednik Brane Antalašić dodijelio je priznanja aktivnim članovima, među kojima je bio i on sam sa suprugom Ljubicom, koji su nas s ljubavlju primili i radovali se dolasku Hrvata iz Mađarske. Oni se vrlo raduju dostignućima svoga društva i nadaju se da će ubuduće uspjeti povezati se s Hrvatima iz Austrije i Mađarske.

Jože Đuric predsjednik KUD-a Sumarton, čestitao je na obljetnici društva Međimuraca i ponovno ga pozvao u pomursko selo.

Dan se završio s velikom zabavom, odnosno s desetom međimurskom noći, kao prvi put. Orkestar iz Nedelišća nikom nije „dopustio“ da sjedi, a međimursku himnu mnogi su pjevali sa susuzama u očima.



Ivan Bašnac

G. Bašnac, predsjednik Kulturnoga društva Međimurje u Ljubljani prilikom desete obljetnice društva govorio je o položaju Hrvata u Sloveniji.

Prva zamisao o organiziranju nastala je pošto se Slovenija osamostalila. Začetnik je bio Ivan Brodarić. Godine 1995. osnovali smo Zavičajno društvo Međimurje, no zbog pravnih problema konačno smo se registrirali 1999. g. kao Kulturno društvo Međimurja Ljubljana.

U Sloveniji živi oko 55 tisuća Hrvata, no popis pučanstva daje nešto druge podatke. Po njemu 2001. g. oko 34 tisuće žitelja izjasnili su se Hrvatima, no 55 tisuća smatra svojim materinskim jezikom hrvatski jezik. Međimu-

raca ima oko 11 tisuća. Međusobno se poznamo, mi se lako družimo, veže nas isti dijalekt, isti običaji. Naše društvo radi na gajenju hrvatskih običaja, pjesama i kulture. Tu nema politiziranja, svi su dobro došli. U Sloveniji djeluje 12 hrvatskih društava, a naše je jedno od najdjelatnijih.

Na početku svi su dali nešto svojega, sada se financiramo iz četiri izvora. Imamo članarinu, dobivamo pomoć od Hrvatske, prijavljujemo se na projekte i imamo mnogo darovatelja. Ljudi su aktivni, ali bismo željeli da imamo što više članova.

Slovenija manjinama priznaje samo Mađare, Talijane i Rome. Na žalost, Slovenija smatra manjinama samo urođene narode, koji stoljećima žive na tom području, ali prema najnovijim konvencijama, o čemu su govorili i predstavnici Europske unije, ukazali su na tri osnovna čimbenika za priznavanje manjina: ako postoji skupina ljudi koji imaju drugi jezik, druge običaje, organizirani su i žele biti manjina. Ima nas koji već 50 godina živimo u Sloveniji. Mi bismo željeli i borimo se da postanemo manjina u Sloveniji. Taj problem treba riješiti na državnoj razini.

Na žalost već i među nama je vidljiv tijek odnarođivanja. U miješanim obiteljima djeca slabo znaju hrvatski jezik. Njegovo je učenje osigurano u dopunskoj nastavi, djeca mogu učiti hrvatski jezik tjedno dva sata.

Želimo se povezati s Hrvatima iz susjednih zemalja. Radujemo se vezama iz Mađarske, planiramo provesti i neke zajedničke projekte.



Gosti iz Međimurja i Sumartona u društvu predsjedništva Kulturnoga društva Međimurja u Ljubljani

Koljnofski seoski stan pred daljnjimi plani

Skrovišće tradicijov, spominka i zajednice

Grubićev obiteljski stan, koji je sazidan krajem 1800-ih ljet u Koljnofu, zavolj svoje karakteristične arhitekture je izabran za ono mjesto, kade se čuvaju, izlažu stari predmeti, u kom se predstavlja negdašnji koljnofski žitak. Zato je mjesna samouprava kupila ovu hižu da bi ju augustuša 1987. ljeta u redspravnu predala i otvorila s neprocjenljivimi kinči pred ljudi. Materijale, dugovanja za izložbu je kih dvajset ljet dugo sabirao u selu i skupljao na podu bivši načelnik sela Matijaš Tihanyi, a šopronski muzeolog József Kücsán je uz pomoć mjesne učiteljice Terike Daniel, ončas smjestio, uredio u današnjem obliku, sobu, kuhnju (kade se još more viditi krušna, otprta peć) i takozvani katanski stan sa stalnom dokumentarnom izložbom i narodnimi nošnjami. Prošlo ljetu, u prvoj fazi obnove ove zgrade je potrošeno pet milijun forintov na renoviranje. Tri milijun forintov je došlo prik naticanja od Ministarstva za kulturu, a dva milijun forintov je još k tomu dodala samouprava, iz česa su krov minjali, stijene su ponovo pokrte vapnom, su novofarbane, škadanj je u cjelini obnovljen kot i komore, a preostaje još druga faza za dotično ljetu. Kako nas je obavjestila načelnica sela



Florijan Grubić je još živio u ovom stanu, njev je bio obiteljski stan

Marija Pilšić, potrebno bi bilo novu lisu dati napraviti, i neophodno je načinjati vodeni blok s izolacijom skupa. Koljnofska etnokuća je kotrig državne mreže *Krajine, doba, muzeji*.

-Tiho-

Novosti iz Čavolja

Nova godina u znaku dviju značajnih obljetnica

Kao najvažniju zadaću, ali i ostvarenje Hrvatske manjinske samouprave, njezin predsjednik *Stipan Mandić* ističe okupljanje malobrojne, no složne bunjevačke zajednice u Čavolju.

Kako saznajemo, Hrvatska je samouprava 17. prosinca održala javno saslušanje na kojem se okupilo 20-ak bunjevačkih Hrvata, a tom je prigodom podneseno izvješće o lanskome radu i planovima samouprave za 2006. godinu. Od prošlogodišnjih aktivnosti čavoljske samouprave izdvajamo već tradicionalne priredbe: Bunjevačko prelo, Dan sela i Dan žena, zatim hodočašće u Mariju Bisticu te obilježavanje blagdana Materica i Očeva i božićnu svečanost. Najznačajnija priredba bio je pak Spomen-dan u čast isusovcu Petru Pančiću, kojemu je u okviru prigodne svečanosti i predavanja otkrivena i spomen-ploča.

Kako nas je izvjestio *Stipan Mandić*, već po običaju potkraj godine, 18. prosinca u klupskim prostorijama hrvatske samouprave u zgradi mjesne knjižnice priredili su božićnu svečanost u sklopu koje je upriličeno zajedničko kićenje bora s djecom od četiri do deset

godina, kojima su podijelili prigodne darove. Svečanost je nastavljena druženjem i zabavljanjem 30-35 okupljenih. Hrvatska je samouprava za Božić, ponajprije svoje starije članove, obradovala Hrvatskim kalendarom za 2006. godinu, božićnom čestitkom i darivanjem po tisuću forinta. Jednako tako podijeljeni su i paketići dobiveni od Crvenoga križa.

Na redovitoj sjednici Hrvatske manjinske samouprave među ostalima bilo je riječi i o planovima za ovu godinu. Prema tome prva ovogodišnja priredba bit će tradicionalno Bunjevačko prelo koje će se održati u subotu 14. siječnja. Dakako, najviše pažnje posvetit će se ovogodišnjim izborima i pripremama za izbore manjinskih samouprava. Ponovno će se organizirati i program za Dan sela, a među središnjim priredbama predviđa se i dva spomen-dana. Najprije će se 24. lipnja obilježiti 130. obljetnica rođenja Ivana Petreša, nekadašnjega čavoljskog župnika, a u listopadu pak 25. obljetnica smrti pjesnikinje Roze Vidaković s pretiskom njezinih pjesama.

S. Balatinac

U posjetu kod pečuških Hrvata

Na prijedlog naše studentice Mire Ištoković, „Bošnjakuše“ iz Kukinja, mi profesori i studenti Odjela za hrvatski jezik pri Visokoj školi Józsefa Eötvösa u Baji 23. studenoga posjetili smo Hrvatski vrtić, osnovnu školu, gimnaziju i učenički dom Miroslava Krležu te Hrvatski klub Augusta Šenoa u Pečuhu. Naš vozač, moj suseljanin, santovački šokački Hrvat Živko Baltin, sigurnim je rukama držao volan svoga novog autobusa u kojem smo se osjećali udobno. U Hrvatskom vrtiću primili su nas djelatnici i djeca, ugostili nas i zabavili. Nakon dugog puta vrlo dobro su nam pali kolači i vrući čaj kojima su nas ponudili, te njihova otvorenost i gostoljubivost. Marija Bošnjak, voditeljica ustanove, predstavila nam je vrtić.

Sljedeća postaja našeg puta bila je hrvatska osnovna škola gdje nas je primila doravnateljica Žuža Balatinac i po našoj želji upravila u niže razrede gdje smo pogledali po jedan sat hrvatskog jezika. Dobar je osjećaj bio sresti se s mnogim znancima. S troje studenata posjetio sam sat učiteljice Estere Bogardi, naše bivše studentice podrijetlom iz Dušnoka, i sa zadovoljstvom ustanovio da bolje govori hrvatski nego kad je po završetku škole od nas otišla.



Dijana Kitonić, 2. razred

Radovao sam se kada sam vidio kako hrabro i odlučno vodi sat. Poslije toga smo bili ponuđeni kavom. Ja ju rijetko pijem, no sada sam je prihvatio i još se i sada sjećam njezina ugodnog okusa. Poslušila nam ju je jedna Bunjevka podrijetlom iz Kačmara, službenica škole. Slijedio je posjet hrvatskom klubu. Naš Bačvanin, podrijetlom iz Gare, Mišo Hepp, voditelj kluba, vrlo nam je zanimljivo, potanko i poticajno predstavio klub koji, kako smo doznali, ima bogatu i raznoliku djelatnost. Njihova bogata knjižnica nas je fascinirala, a podrum očarao. Oprostivši se od Miše, krenuli smo „kud koji, mili moji“: djevojke na jednu stranu, mi muškarci na drugu. Nakon dobro provedene rasonode ponovno smo se našli u autobusu našega Živka i krenuli put naše drage Baj. Svima hvala koji su se na bilo koji način brinuli o nama.

Živko Gorjanac

KERESTUR – Pred Novom godinom u Keresturu su zasjedali čelnici Kerestura, Órtilosa, Belezne i Legrada radi usklađivanja mišljenja u svezi s projektiranjem zajedničkoga projekta za prekograničnu suradnju Interreg III. Sastanak je organizirala órtiloska načelnica Marija Kunos kako bi se naselja zajedno natjecala za izgradnju kanalizacije u narečenim naseljima. Mladen Vernić, predsjednik legradskog općinskog vijeća, suglasio se s time da se izradi zajednički projekt, naime, naselju Legradu od izrazite je važnosti izgradnja kanalizacije zbog ostvarivanja budućih planova (kupalište, industrijska zona itd.) te zbog čuvanja prirodnog okoliša pritoka Mure i Drave. Predstavnici tih naselja zatražit će pomoć u izradi projekta od Neprofitnog društva za unapređivanje Zalske županije.



Predstavnici naselja Belezne, Órtilosa, Kerestura i Legrada na pripremi zajedničkoga projekta

LETINJA – Gradska samouprava toga pograničnoga grada uspješno se natjecala kod Regionalnog operativnog programa za ostvarivanje Kulturnog i gastronomskog programa preko tri granice. Prema riječima gradonačelnika Lászlóa Rostonicsa, program će se ostvariti preko ljeta kada je veći promet turista. Na programu će predstaviti specijalna jela i vina triju država. Festival triju granica priključit će se priredbama mađarske državnosti na koji će pristizati gosti iz Slovenije i Hrvatske. Inače, grad je u prosincu potpisao ugovor o međusobnoj suradnji s gradićem Prelogom. Od dobivene potpore koja iznosi 1,7 milijuna forinti kupit će mobilne drvene kuće za sajam.

SERDAHEL – U Osnovnoj školi Katarine Zrinski na Božić su izašle školske novine „Čmelica“. Omiljeni list školaraca objavljuje učeničke radove, uspjehe na natjecanjima, slike iz školskog života. U toj periodici možemo čitati tri napisa na hrvatskome jeziku.

Pripreme za Veliko prelo bačkih Hrvata

*Omiljeni pjevač ZVONKO BOGDAN
28. siječnja gostuje u Baji*

Na prvoj ovogodišnjoj sjednici Bačke regije, održane u četvrtak, 5. siječnja, u županijskom Domu narodnosti u Baji, prije svega dogovorene su organizacijske pripreme i program Velikoga bunjevačkog prela koje će se prirediti u subotu, 28. siječnja. Budući da se treću godinu zaredom organizira prelo za sve bačke Hrvate, pod predsjedanjem Angele Šokac Marković na sjednici su se uz članove bajske hrvatske samouprave okupili predstavnici gotovo svih bačkih naselja, predsjednici hrvatskih samouprava, članovi ZO-a SHM-a i Skupštine HDS-a iz Aljmaša, Baje, Bačina, Čavolja, Dušnoka, Gare, Kačmara i Santova. Svojim sudjelovanjem skup je uvećao generalni konzul RH u Pečuhu Ivan Bandić, koji i ove godine podupire poticaj bačkih Hrvata da se okupe na jedinstvenome Velikom prelu u Baji, pridonijevši da se putem sponzora iz matične domovine, nakon Krunoslava Kiče Slabinca i Slavonskih lola, te Miroslava Škore, ostvari gostovanje još jedne estradne zvijezde, ovaj put popularnoga pjevača Zvonka Bogdana.

Kako je naglašeno, i ove će godine Hrvatska samouprava grada Baje preuzeti na sebe konkretne organizacijske poslove oko prela, od uređivanja dvorane i prijama gostiju i uzvanika do prigodnoga programa u kojem će sudjelovati mališani i učenici iz Baje. Za priređivanje prela, kao i lani, ona je u svome proračunu izdvojila 500 tisuća forinti. Hrvatska naselja u Bačkoj pak organizirat će dolazak naših ljudi, a na Prelo se očekuje 500-ak gostiju. Ulaznice po cijeni od 1200 Ft mogu se kupiti kod Angele Šokac Marković, a po naseljima one se prodaju preko hrvatskih samouprava.

Na temelju prijedloga bajske hrvatske samouprave, konkretiziran je program koji će

početi u 19 sati. Nakon nastupa bajske djece, goste će zabavljati Orkestar „Čabar“ iz Baje, Tamburaški sastav „Orašje“ iz Vršende, te orkestar Antuna Vizina iz Pečuha. Zvijezda večeri bit će omiljeni pjevač poznatih bunjevačkih uspješnica (hitova) Zvonko Bogdan u pratnji svojih tamburaša, kojemu će, nakon što je svojedobno više puta pjevao na bajskim prelima, poslije demokratskih promjena u Mađarskoj ovo biti prvo gostovanje u Baji. Prije Prela u županijskom Domu manjina, najvjerojatnije u 16 sati, otvara se izložba gospodina Diminića, umjetnika iz Pule, rodnom iz Labina.

U nastavku sjednice bilo je još riječi o nadolazećim prelima i priredbama po bačkim naseljima. Kako saznajemo, u srijedu, 18. siječnja, s početkom u 16 sati u Santovu gostuje Hrvatsko kazalište iz Pečuha koje će prikazati predstavu za djecu s naslovom Plava boja snijega. Pokladne zabave u Bačkoj počinju u subotu, 14. siječnja, kada će se održati prela u Baškutu i Čavolju, zatim 21. slijede u Dušnoku i Bikiću, 28. u Baji, 4. veljače u Santovu, 11. u Bačinu i Aljmašu, a 18. u Gari, Čikeriji i na bajske Fancagi. Muško prelo u Gari priredit će se 4. ožujka.

Generalni konzul Ivan Bandić tom je prigodom upoznao okupljene da će se 26. siječnja u Barči održati zajednička sjednica dviju Vlada, hrvatske i mađarske, a među ostalima u dnevni red su uvrštena pitanja o Hrvatskoj školi Miroslava Krleže u Pečuhu, Hrvatskom kazalištu u Pečuhu te Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma u Santovu. Iduća sjednica Bačke regije zakazana je za četvrtak, 19. siječnja u 14 sati, a tom će se prigodom razmotriti zadnje pripreme za Veliko prelo u Baji.

S. Balatinac

LUKOVIŠĆE – Na natječaju „Kada se čuje pripovijetka“ Županijske knjižnice u Kapošvaru, učenicima lukoviške škole dodijeljene su četiri istaknute i jedna povelna diploma. Učenici su o pučkim pripovijetkama trebali pripremiti ilustracije, odnosno sastaviti priču na mađarskom jeziku. Evo i nagrađenih: Máté Balogh, László Orsós, Alexandra Reisz, Tímea Prisztács i Nikoleta Kovačević. Čestitamo!

LUKOVIŠĆE – I u podravskim naseljima vlada veliko zanimanje za pošumljivanjem rodni polja. Naime, zahvaljujući potpori Europske unije, Ministarstvo poljoprivrede Mađarske daje znatne pogodnosti onim gospodarstvima koja žele smanjiti površine svojih oranica, tj. kane zasaditi na njima žir i dobiti hrastove šume. Jedan od takvih poduzetnika jest i Lukovišćanin József Tolnai koji će na 30-ak hektara obaviti pošumljivanje u totinčanskom hataru. Dakako, posao je već otpočeo jer tlo valja dobro pripremiti za proljetnu sadnju hrastovih sadnica. Naravno, njegovi će potomci trebati pričekati barem 90 godina do sječe šume.

ISPOD DUGE

studeni 2005. 1. broj



Cijena: 150 Ft

Školske novine HOŠIG-a



**Bog! Dođi jedinstveni trenutak rođenja HOŠIG-ovih školskih novina!
Toga još nije bilo!**

Uredništvo

☺ HUMOR ☺ HUMOR ☺ ☺ HUMOR ☺ HUMOR ☺

Ura

- Što čekaš, Ivce?
- Pao mi je sat s balkona pa ga želim uhvatiti.
- Pa on ti je sigurno pao na tlo.
- A ne? On uvijek kasni po nekoliko minuta.

„Ispod duge“

Početak prosinca izašao je prvi broj HOŠIG-ovih školskih novina pod naslovom *Ispod duge*. Poticateljica školskih novina bila je vesela, svestrana i energična profesorica tjelesnog odgoja Gyöngyi Brindza i članovi kružoka ekologije GEA koji ona vodi. Školske novine pišu HOŠIG-ova djeca i profesori. Glavne su im rubrike: *HOŠIG News* u kojima nas mali novinari informiraju o ostvarenim programima i o njihovim rezultatima, *Programi i obavijesti* o budućim programima u HOŠIG-u, zatim možemo u njima naći i intervju s istaknutim našim učenicima, s omiljenim profesorima, detaljnije obavijesti o nekim programima, aktualnostima, ekološkim pitanjima, problemima djece, zdravlju, *Zabavnik*, *Vrijedi otići*, *vrijedi vidjeti*. Novine namjeravaju pomoći našim učenicima pri rješavanju njihovih problema u rubrici *Pitali ste/kazali ste/pisali ste* navodimo i najbolje učeničke radove u rubrici *Superica*, prikazujemo i različite krajeve Lijepe naše i, naravno, ne može izostati ni *Laganica* s humorom, *Zanimljivosti* i kratki odlomci iz knjiga školske knjižnice i na kraju *Učnički „biseri“*. Pokazujemo vam oduševljenu ekipu uredništva na naslovnoj stranici naših novina.

Studentice u hrvatskom uredništvu Pečuškog radija

Studentice kroatistike pečuškoga Filozofskog fakulteta, s pomoću glavne urednice i voditeljice Milice Kljajić Taradija, ovoga se mjeseca već treći put javljaju svojom polusatnom emisijom. Obećale su da će joj do četvrtog javljanja izmisliti i naslov i najavnu špicu. Kao što smo saznali od urednice i voditeljice sekcije, takvih je emisija već bilo i prije, s naslovom Koraci.

U dosadašnjim su emisijama buduće kroatistice obradile različite teme. Govorile su o novome visokoškolskom sustavu, o tzv. Bolonjskom procesu, predstavile su Katju Bakiju, lektoricu Hrvatskog odjela Filozofskog fakulteta, vodile su razgovor s Milanom Kovačevićem i Sabolčem Szóllósiem koji studiraju u Zagrebu.

Na Badnjak 2005. godine javile su se sa svečanim božićnim programom. U toj blagdansknoj emisiji govorile su o božićnim običajima, čuli smo njihove snimke vezano za Božić prije 50-ak godina, imali smo priliku čuti što darivati ovisno o astrološkome znaku, a mogli smo poslušati i predivne božićne priče, primjere „Vrijeme za ljubav.“

Djevojke su izrazile želju da i u sljedećoj godini nastave takvu djelatnost. Kao što su priznale, u početku je bilo neobično sjesti u studiju pred mikrofon i govoriti. Zahvaljujući glavnoj voditeljici, one se sve bolje snalaze u radi-

jskim prostorima. S novogodišnjom emisijom javljaju se sredinom siječnja 2006. godine.

Renata Božanović



MARTINCI – Članice Ženskoga pjevačkog zbora „Korijeni“, zajedno sa svojim sviračima, članovima Tamburaškog orkestra „Podravka“ družili su se na Novu godinu u mjesnom domu kulture. Nisu izostali ukusni zalogaji, piće ni pjesma, a Martinčani su u Novu godinu zakoračili upravo s pjesmom rukovodeći se onom starom: što si radio prvog dana godine, tako će ti biti cijele godine.

GRADIŠĆE – Još pred svetki u Koljnofu je održan omladinski sastanak u pripremi generalne sjednice Društva gradišćanskohrvatske mladine u Ugarskoj. Iako nisu bili nazoči svi zastupnici iz svih gradišćanskih sel, uglavnom su se dogovorili diozimatelji za modificiranje statuta. Organizacija, ka se je u minuti ljeti jako pomladila, stoji pred novim zadacima, a najprlje moraju kotrigi izabrati novo peljačstvo. Inga Klemenšić, donedavna predsjednica Društva je lani zbogomdala jur ovoj funkciji, a po dogovorenom terminu generalna sjednica s izbori je predviđena 27. januara, petak, početo od 17 uri, na Undi.

PETROVO SELO – Novo ljeto nas zgrabi, ali smo u kazališću još pri starom igrokazu. Amaturni glumci Pinčene drage su se odlučili da će zadnju predstavu imati s velikom i teškom komedijom u tri čini, na domaćoj pozornici. Petrovišćane ki još nisu vidili lanjskoljetošnji kusić, ali ki još jednoč kanu uživati u teatru Károlya Kisfaludyja pod naslovom Razočaranja, igrokazači čekaju 15. januara, nedilju, u 18 uri u mjesni kulturni dom.

SAMBOTEL – U muzeju Savaria 20. decembra otvorena je ona izložba za ku ste mogli jur štati u Glasniku. Nardarski povjesničar Vince Kolnhofer je peljao skupljanje i sastavljanje materijalov za izložbu ka predstavlja hakljivo razdoblje od 1945. do 1955. ljeta i je dio paralelne izložbe u Austriji, pod nazivom *Russenzeit*. Zanimljivu i pažnje vridnu izložbu morete pohoditi još do februara ovoga ljeta.

Sveta tri kralja u kukinjskoj crkvi



Dana 6. siječnja Kukinjci su ugostili svoje prijatelje iz Tordinaca, na čelu s njihovim dušobrižnikom Markom Bubalom. Svi se mi, pogotovo u Baranji, sjećamo svećenika Marka Bubala koji je zajedno sa svojim vjericima teške godine Domovinskog rata i progonstva proveo na ovim prostorima. Velečasni Marko Bubalo nije bio samo svjestan vodič svoga pastirskog stada, već je ubrzo uvidio u kojim prilikama žive Hrvati u Mađarskoj, pa je nastojao svojim misionarskim radom pomoći gdje god je stigao, a naš hrvatski živalj rado ga je primao u svoje sredine i slušao svete mise koje je on služio na hrvatskom jeziku i njegove nadahnute propovijedi koje su nas nerijetko pozivale na učvršćivanje napora k očuvanju jezika, vjere i kulture Hrvata u Mađarskoj. Ratne godine, na svu sreću, prošle su, naša je zajednica pomogla svećeniku Bubalu i u obnovi ratom razrušene župe u Tordincima, a ostala su i prijateljstva koja traju do današnjih dana, tako i

prijateljstvo između Kukinja i svećenika Bubala, odnosno njegovih vjernika iz Tordinaca, Koroda i Antina. Tako su Kukinjci zamolili Marka Bubala da im služi svetu misu na hrvatskom jeziku u crkvi svete Ane na Sveta tri kralja, čemu se on s veseljem odazvao. Kukinjci su već bili gosti Tordinčana, pa su ih ovaj put dočekali raširenih ruku, i mjesna samouprava, i Hrvatska manjinska samouprava, i članovi Crkvene općine sela Kukinja na čelu s Ivom Štandovarom.

Svećenik Bubalo sa sobom je doveo mladež iz Tordinaca, Koroda i Antina, a crkva svete Ane postala je pretijesnom. Lijepo je bilo čuti i vidjeti hrvatsku mladež uz crkvenu pjesmu, i slušati još jednom nadahnutu propovijed svećenika Bubala. Nakon misnoga slavlja slijedilo je druženje gostiju i domaćina u seoskom domu kulture uz svirače iz Hrvatske i svirače i članove Pjevačkoga zbora „Ladislav Matušek“ iz Kukinja.



Isprika

Štovani čitatelji Hrvatskoga glasnika, ovom prilikom ispravljamo grešku koja nam se nehotice omakla u prvom broju Hrvatskoga glasnika za godinu 2006., od 5. siječnja. Kako kompjutorki slog, tako lektor te glavna i odgovorna urednica izgleda da doista žele ostati u prošloj godini jer su prvi broj Hrvatskoga glasnika u 2006. datirali kao broj od 5. siječnja 2005., umjesto 5. siječnja 2006. Nadamo se kako ćete vi, a i buduće generacije naših čitatelja uvažiti ovu grešku.

Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica

U spomen

Marija Čepelsigeti Zorinac (1926. – 2006.)



Najradije bih ovo sjećanje posvećeno osobi koja se tijekom svoje životne staze zdušno posvetila svome plemenitom zvanju naslovio sa „Odlazak u nezaborav”. U mnogim našim naraštajima (ukupno trideset i tri), sa svim poteškoćama, tegobama, radostima i ljubavima skupa, s neizmjenjnim bogatstvom svoje široke slavenske duše i srca, orisala je ljubičastu stranu neizbrisivoga „zlatnog” razdoblja, đачkog doba.

Prije nekoliko dana još nam je podijelila svoja životna iskustva i među inim rekla: „Kada se čovjek u starijim godinama osvrne unazad, i u ružnome što je nekada bilo nalazi ponešto lijepoga. Vrijeme kao da uljepšava događaje. Bilo ih je lijepih, ali i vrlo ružnih, bilo je dosta i jednih i drugih. Prisjećajući se samih početaka, spomenula bih 1946. godinu kada sam krenula u Pečuh, ostavljajući za sobom roditelje, rođake, prijatelje, i moram reći, nije mi bilo lako ...”

Po završetku tromjesečnog tečaja dobila je zadatak organizirati školsku nastavu na materinskom jeziku u baranjskom Šarošu. „Meštrica” iz Pešte (mještani Hrvati tako su je zvali) uspjela je. Pridobila je i mjesnu mladež, koja je prikazala Dva bila gavrana, kazališni komad Ivana Petreša.

Godine 1952. ukinute su male baranjske škole, nastava je otpočela u Pečuhu, gdje obavlja dužnost ravnateljice. Za Mariju Čepelsigeti Zorinac to je bila presudna godina. U nizu namještenih sudskih procesa, koji su zahvatili čitavu zemlju, stradala je i ona. Uhićena je na temelju lažne optužbe 29. kolovoza 1952. g. i osuđena na tri godine

roblje. Na slobodu je puštena nakon dvije godine. Godine 1956. uspjela se zaposliti kao odgojiteljica u Malome đачkome domu na budimpeštanskom Trgu ruža, a od 15. kolovoza 1961. kao ravnateljica Đачkog doma u Munkácsyjevoj ulici. Uz rad, Marija je diplomirala na Sveučilištu „Loránd Eötvös” hrvatsko-srpski jezik i književnost. Na dužnosti ravnateljice našega budimpeštanskog učeničkog doma ostala je do svojeg umirovljenja 31. srpnja 1990. godine.

„Posebno je poglavlje u povijesti našega kolegija razdoblje od 1961. godine kada je na čelo doma imenovana Marija Čepelsigeti. Ona je svoj život, dio sebe ugradila u ovo zdanje. Svojom poduzetnošću i snalažljivošću stvorila je u «Munkácsyju» topao obiteljski dom za mnoge naraštaje naše srednje škole” – piše u izdanju „Naša gimnazija” dr. Marin Mandić.

„U rvanju sa životom Marija Čepelsigeti Zorinac je izdržala. Nije klonula. Vrijeme je ubode zaliječilo, mada su ožiljci ostali, kao prisjećanje na uništene godine mladosti koje se ne zaboravljaju i ne smiju zaboraviti.” Za njezin odani rad, marno i znalačko upravljanje našim đачkim domom zaslužno je nagrađena odličjima: Istaknuti prosvjetni radnik (1971.), Za socijalističku kulturu (1976.), Orden rada srebrnoga stupnja (1978.), Diploma „Najdraži učitelj” (1979.), Spomen-plaketa za službu u prosvjeti (1990.), Nagrada za kulturu grada Tukulje (2002.). Marijin je život imao smisla i osobne vrijednosti jer se prožimao na svetom oltaru odgajanja naše budućnosti, naše opstojnosti i štovanja materinske nam riječi, kako je to i sama izrazila povodom 30. obljetnice našega školstva: „Postignuti rezultati u razvijanju materinskog jezika vidjivi su u našim postupcima, u našim mislima, u našem postojanju. Vječni naš prijatelj, kazivač naših misli je – naš jezik. Naš materinski jezik je naše obilježje. Bez njega ne bismo bili ono što jesmo. Njime počinje naš život, i posljednje naše riječi su – materinske. Sve što smo imali, što imamo, što smo doživjeli i preživjeli, što doživljavamo, izraženo je, kazano je na našem lijepom materinskom jeziku.” Marija Čepelsigeti Zorinac u sjećanju njezinih pitomaca ostat će uvijek draga i nezaboravljena „Nena”. Bila joj laka rodna gruda! Neka opočiva u miru!

Marko Dekić

BUDIMPEŠTA – Sukladno odredbama Pravilnika o organizaciji i radu Hrvatske državne samouprave, 10. siječnja u Uredu HDS-a održana je zajednička sjednica Odbora za kulturu, vjerska i društvena pitanja, mladež i šport i Odbora za odgoj i obrazovanje, na kojoj se raspravljalo o organizaciji učeničkih tabora u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj na otoku Pagu. Uz članove dvaju Odbora na sjednicu su bili pozvani: ravnatelj Hrvatskog vrtića, osnovne škole i učeničkog doma Miroslava Krleže Gábor Győrvári, ravnateljica Osnovne škole iz Petrova Sela Edita Horvat-Pauković, ravnateljica martinačke Osnovne škole Ruža Hideg te Ladislav Gujaš, ravnatelj Kulturno-prosvjetnog centar i odmarališta Hrvata u Mađarskoj na otoku Pagu.

KUKINJ – Da su Kukinjci vrsni ribiči, odavno se zna, a i Malomsko jezero u njihovoj neposrednoj blizini bogato je ribom. Stoga su nedavno i utemeljili i sudski registrirali svoje ribičko društvo, koje broji 23 člana, a pristup je otvoren i novim članovima – obavijestio nas je tajnik društva Mihály Ökrös. Za predsjednika kukinjskih ribiča izabran je Attila Simai.

KUKINJ – 21. siječnja je Vinkovo. Blagoslivlja se trs i moli se sveti Vinko za bogat urod u vinskoj godini koja je pred nama. Kod Kukinjaca je Vinkovo posljednjih godina, u organizaciji Hrvatske samouprave na čelu s Đurom Tarađijom i mjesne samouprave na čelu s načelnikom Ivom Grišnikom, preraslo u pravo slavlje kojemu se skupa s Kukinjcima raduju i njihovi brojni gosti koji su rado viđeni u ovome malom bošnjačkom naselju u neposrednoj blizini Pečuha. Tako će to biti i ove godine, izvijestio me je Đuro Tarađija, predsjednik HMS-a sela Kukinja. Bude li lijepo vrijeme, okupljanje počinje već u podnevnim satima u vinogradima na Mostaru, uz pečenje slanine, blagoslov trsa koje će obaviti svećenik Franjo Pavleković. Dan se nastavlja svetom misom na hrvatskom jeziku u mjesnoj crkvi sv. Ane koju će služiti Franjo Pavleković, a potom veseljem uz Orkestar i Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matuška u mjesnom domu kulture. Na veselje mještani očekuju prijatelje iz Katolja i Semelja.

„Napred“ je naprijed

Sumartonski „Napred“ na prvome mjestu županijske lige

U posljednjih nekoliko godina u Sumartonu je oživio društveni život, pa su i cijenjeni čitatelji često mogli čitati o priredbama, programima kulturnoga društva, koje će ove godine slaviti desetu obljetnicu osnutka. Športski život u tome selu ima već višedesetljetnu prošlost, a i danas je vrlo djelatna. Utakmice posjećuje mnoštvo gledatelja, navijači su ponosni na svoje nogometaše. Veliko je to dostignuće u selu s 900 žitelja, jer mnoga druga veća naselja nemaju nogometnu momčad.

Nogometni klub „Napred“ osnovan je 1938. g., od tada sudjeluje u raznim nadmetanjima. Vijećnici mjesne samouprave ne zanemaruju šport u selu, reče nam *Tamás Németh*, predsjednik nogometnoga kluba, naime, razmišljaju tako da je šport sastavnica zdravog čovjeka, mladi imaju mogućnosti da se druže, a stariji da se zabavljaju na utakmicama. Nogometni klub gospodari s 4,5 milijuna forinti, od čega je 1,5 iz sponzoriranja *Antuna Rodeka*, nekadašnjeg Sumartona, a ostalo dodaje samouprava.

Treniraju čak četiri naraštaja. S djecom radi *Duro Lukač*, njih ima 34; ekipu juniora od 18 nogometaša trenira *Stjepan Markek*. Ekipu mladeži trenira *Zoltan Režek*, a odrasle *Lajoš Harc*. Svaka momčad trenira tjedno tri puta, i to u jako povoljnim uvjetima. Prije godinu dana, naime, samouprava je obnovila svlačionicu, tušionicu, a teren je opremljen reflektorima, pa trenirati mogu i u mračnijim zimskim danima.

Nogometni klub „Napred“ potkraj 2005. g. održao je skupštinu gdje su razmotrena dostignuća jesenske i planovi pripreme za proljetnu sezonu.

Ove godine najponosniji mogu biti odrasli, koji su uspjeli stići na prvo mjesto u županijskoj ligi. U momčadi su: vratar *Zsolt Munkácsi*, braniči *Ladislav Takač*, *Antun Rodek*, *Stjepan Rodek*, *Zoltan Mačaš*, *Andraš Kovarić*, centralni igrači *Zoltan Rodek*, *Norbert Solar*, *Sabolč Rac*, *Laci Švelec*, *Stjepan Nemet*, *Nikola Korosi*, *Gabor Rodek*, *Krištof Kanižai*, srednjaci *Jože Mihović* i *Blaž Mulašić*. Na žalost, ove godine jedan od najboljih igrača *Đula Žigulic* naglo je preminuo.

Trener g. Harc zadovoljno je sazeo dostignuća momčadi odraslih. Cilj je bio da se



plasiraju među prva tri mjesta. Prijašnjih godina uvijek su bili na četvrtome mjestu, a ove su godine uspjeli stići čak na prvo. Od 15 utakmica sumartonska momčad pobijedila je na 11, dvije je izgubila, a jednu odigrala neriješeno; dala je 45, a dobila 11 golova.

Prvo mjesto lakše je osvojiti nego ga zadržati, naglašava trener, stoga još treba mnogo raditi. Prema dosadašnjim iskustvima momčad je složna, igrači igraju skladno. Budući u proljetnoj sezoni tako uspješni kao sada, svi će biti zadovoljni.

Juniori su također marljivi, veli *Stjepan Markek*, samo u kolu nisu imali sreće, dospjeli su u skupinu najboljih momčadi, no uspjeli su stići na 3. mjesto. Na jednoj utakmici zabili su čak 27 golova.

Nogometašima sada slijedi odmor, ali samo do početka siječnja jer drugoga tjedna počinje trening za proljetnu sezonu.

Antun Rodek, najvjerniji igrač „Napreda“:

– Već kao osnovnoškolac počeo sam igrati nogomet u Sumartonu. Volio sam mnogo trčati i baviti se športom; nogomet je bio dan, pa sam se uključio u tu granu športa. Više od 20 godina igram u „Napredu“. Bila su lošija i bolja razdoblja; mislim da je sadašnje najuspješnije, posljednjih godina smo među pet najboljih momčadi u županijskoj ligi. Vrlo sam ponosan što u našem selcu ima dobrih igrača. Tim uspjehom širim i dobar glas o rodnome mjestu. Društvo je dobro, mnogo se šalimo, prijateljujemo. Uskoro ću trebati razmišljati o napuštanju nogometa jer mi se sve češće javljaju zdravstvene tegobe kao posljedica nogometa, ali ću uvijek stajati uz sumartonske nogometaše, pratiti njihov rad i biti vjeran navijač.

Beta

PEČUH – Nakon izložbe Chagallovih litografija, pečuška znatizeljna publika od 2. siječnja može pogledati slike glasovitoga mađarskog slikara Mihály Munkácsyja (1844. – 1900.), najvećega realističkog majstora u mađarskoj nacionalnoj umjetnosti. Izložba je priređena iz zbirke Imrea Pákha, kolekcionara u Americi. Munkácsyjeve slike u ulju (velikog i malog formata), poslije izložbe u Budimpešti i Debrecinu, naišle su na dobar prijam i u galeriji na pečuškome Széchenyijevu trgu. Posjetitelji su oduševljeni golemim izloženim djelima. Munkácsy je stvarao ponajviše u Parizu, pa su ga publika i kupci cijevali. Izložena su ukupno 32 platna, od toga tri su izradili njegovi učenici, uostalom i dva portreta svoga majstora. Na postavu su prikazani zahvati iz njegova ranoga stvaralaštva, od slika o Kristu, koje ulaze u umjetnikov stvaralački vrh, jednako tako i salonske slike s posebnim ugođajem. Međutim, budući da je ova zbirka jedinstvena (vrijednost joj je procijenjena na dvije milijarde forinti), uvedene su i mjere opreznosti. Izložba će biti otvorena do 12. veljače.

Hrvatsko kulturno društvo Čunovo
Chorvátsky kultúrny spolok Čunovo

Vás pozývá na
Vás pozývá na

5.
**HRVATSKI BAL
CHORVÁTSKY PLES
ČUNOVO 2006**

u petak / v piatok
27. I. 2006
u 19.00 uri
o 19.00 hodine
s otvorenjem u 20.00 uri
s otvorením o 20.00 hodine

I. cijena u tumboli - odmor u Hrvatskoj
I. cena v tumbole - dovolenka v Chorvátsku

Igraju / Hrajú: **PINKICA - Petrovo Selo**
Ulaz / Vstupné: **500,- SK**

Ulaznice možete kupiti svakog srijedu i nedjelju
od 19.00 do 20.30 u kulturnom domu
Vstupenky si môžete kúpiť každú stredu a nedeľu
od 19.00 do 20.30 v kultúrnom dome

Kontakt: 0042 904 618 536 Danica - po 20.00
0042 904 910 724 Katica - po 19.00
e-mail: danicam@centrum.sk